

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Центр заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання

Кафедра германської філології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Спеціальність 035 «Філологія»

**Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад
включно), перша – англійська»**

*Лексика сталого розвитку в масмедійному дискурсі: лінгвістичний та
перекладацький аспекти*

Допущено до захисту «__» _____ 20 р.

Зав. каф. германської філології ____ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконав:

студ. групи ПР.м-31

Волошин Антон М

Науковий керівник:

д-р філол. наук, проф.

Баранова Світлана

Володимирівна

Суми 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В МАСМЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ	8
1.1. Поняття сталого розвитку та його відображення в мові	8
1.2. Особливості масмедійного дискурсу	11
1.3. Лексика сталого розвитку як об'єкт лінгвістичного дослідження ...	15
1.4. Перекладознавчий аспект вивчення лексики сталого розвитку.....	18
РОЗДІЛ 2. ЛІНГВІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛЕКСИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В АНГЛОМОВНОМУ МАСМЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ.....	21
2.1. Тематичні групи лексики сталого розвитку	21
2.2. Структурно-семантичні особливості лексики сталого розвитку	24
РОЗДІЛ 3. СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ	32
3.1. Основні перекладацькі трансформації при відтворенні лексики сталого розвитку.....	32
3.3. Стратегії і тактики перекладу лексики сталого розвитку в масмедійному дискурсі	43
РОЗДІЛ 4. Навчання лексики сталого розвитку на заняттях з іноземної мови та перекладу	46
ВИСНОВКИ.....	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61
SUMMARY	65

ВСТУП

У сучасному глобалізованому світі концепція сталого розвитку набуває все більшого значення, охоплюючи різноманітні сфери людської діяльності та відображаючись у мові засобів масової інформації. Лексика сталого розвитку, що активно використовується в масмедійному дискурсі, стає важливим об'єктом лінгвістичних та перекладознавчих досліджень, оскільки відображає ключові тенденції суспільного розвитку та міжнародної комунікації.

Актуальність теми дослідження зумовлена зростаючою роллю концепції сталого розвитку в глобальному контексті та необхідністю ґрунтовного вивчення особливостей функціонування та перекладу відповідної лексики в масмедійному дискурсі. В умовах інтенсивного міжнародного обміну інформацією та ідеями у сфері сталого розвитку, виникає потреба в детальному аналізі лінгвістичних характеристик та перекладацьких аспектів цієї лексики для забезпечення ефективної міжмовної та міжкультурної комунікації.

Питання лексики сталого розвитку та її функціонування в різних типах дискурсу привертало увагу багатьох вітчизняних та зарубіжних дослідників. Зокрема, теоретичні засади вивчення екологічного дискурсу та відповідної термінології розглядали у своїх працях А.О. Раду, Н.А. Красильникова, І.О. Розмаріца. Лінгвістичні особливості масмедійного дискурсу досліджували Т.Г. Добросклонська, А.В. Полонський, О.О. Селіванова. Проблеми перекладу спеціалізованої лексики, в тому числі в контексті сталого розвитку, висвітлювали В.І. Карабан, Т.Р. Кияк, А.М. Науменко.

Однак, незважаючи на наявність окремих досліджень у цій галузі, комплексний аналіз лексики сталого розвитку в масмедійному дискурсі з урахуванням як лінгвістичних, так і перекладацьких аспектів, залишається недостатньо розробленим, що й зумовлює новизну даного дослідження.

Об'єктом дослідження є лексика сталого розвитку в англomовному та українomовному масмедійному дискурсі.

Предметом дослідження виступають лінгвістичні особливості та перекладацькі аспекти лексики сталого розвитку в масмедійному дискурсі.

Мета роботи полягає у комплексному аналізі лінгвістичних характеристик та перекладацьких аспектів лексики сталого розвитку в масмедійному дискурсі.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

1. визначити поняття "лексика сталого розвитку" та охарактеризувати її місце в сучасному масмедійному дискурсі;
2. проаналізувати структурно-семантичні особливості лексики сталого розвитку в англійському та українському масмедійному дискурсі;
3. дослідити функціональні характеристики лексики сталого розвитку в масмедійних текстах;
4. виявити основні перекладацькі стратегії та прийоми, що застосовуються при перекладі лексики сталого розвитку з англійської мови на українську;
5. проаналізувати проблеми та виклики, що виникають при перекладі лексики сталого розвитку в масмедійному дискурсі;
6. розробити рекомендації щодо оптимізації перекладу лексики сталого розвитку в контексті масмедійного дискурсу.

Матеріалом дослідження слугували англійські та українські масмедійні тексти, присвячені темам сталого розвитку.

Методологічна база дослідження ґрунтується на комплексному застосуванні загальнонаукових та спеціальних лінгвістичних методів. У роботі використано метод суцільної вибірки для формування корпусу досліджуваного матеріалу, метод компонентного аналізу для вивчення семантичної структури лексичних одиниць, контекстуальний аналіз для дослідження функціонування лексики в масмедійному дискурсі, порівняльний аналіз для зіставлення особливостей вживання лексики сталого розвитку в англійських та українських текстах, а також перекладознавчий аналіз для вивчення стратегій і прийомів перекладу.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше здійснено комплексне дослідження лексики сталого розвитку в масмедійному дискурсі з урахуванням як лінгвістичних, так і перекладацьких аспектів. Новим є підхід до аналізу функціонування цієї лексики в англomовному та українomовному медіапросторі, а також систематизація перекладацьких стратегій та прийомів, що застосовуються при її перекладі.

Теоретичне значення дослідження полягає у суттєвому поглибленні розуміння лінгвістичних особливостей лексики сталого розвитку та її функціонування в масмедійному дискурсі, а також у значному розширенні теоретичних засад перекладу спеціалізованої лексики в контексті сучасних глобальних викликів.

У сфері лінгвістичного аналізу лексики сталого розвитку дослідження робить вагомий внесок у систематизацію та класифікацію структурно-семантичних характеристик відповідної термінології в англійській мові. Це включає детальний аналіз словотворчих моделей, які використовуються для формування нових термінів у сфері сталого розвитку, вивчення семантичних полів та їх взаємозв'язків, а також дослідження концептуальних метафор, які лежать в основі багатьох термінів. Такий аналіз дозволяє краще зрозуміти когнітивні механізми, що стоять за формуванням термінології сталого розвитку, та виявити ключові концепти, навколо яких вона будується.

Важливим аспектом теоретичного внеску є дослідження процесів неологізації у сфері сталого розвитку. Це дозволяє не лише простежити динаміку розвитку відповідної термінології, але й виявити основні тенденції та механізми її поповнення. Розуміння цих процесів має критичне значення для прогнозування подальшого розвитку лексики сталого розвитку та адаптації перекладацьких стратегій до нових викликів.

Дослідження також вносить значний вклад у розуміння семантичних особливостей лексики сталого розвитку, зокрема через аналіз явищ полісемії та омонімії. Це дозволяє виявити складні семантичні зв'язки між різними поняттями в сфері сталого розвитку та краще зрозуміти концептуальну

структуру цієї галузі знань. Такий аналіз має важливе значення не лише для лінгвістики, але й для міждисциплінарних досліджень у сфері сталого розвитку.

У контексті вивчення функціонування лексики сталого розвитку в масмедійному дискурсі дослідження пропонує новий погляд на особливості вживання цієї термінології в різних жанрах масмедійних текстів. Це включає аналіз специфіки використання термінів сталого розвитку в новинних статтях, аналітичних оглядах, інтерв'ю та інших форматах медіаконтенту. Такий аналіз дозволяє виявити як лексика сталого розвитку адаптується до різних комунікативних цілей та аудиторій, що має важливе значення для розуміння механізмів поширення ідей сталого розвитку через масмедіа.

Особливу увагу в дослідженні приділено прагматичним функціям лексики сталого розвитку в медіадискурсі. Це включає аналіз її ролі у формуванні громадської думки, впливі на аудиторію та створенні певних емоційних та когнітивних ефектів. Розуміння цих прагматичних аспектів має критичне значення для ефективної комунікації у сфері сталого розвитку та розробки стратегій подолання глобальних екологічних та соціальних викликів.

Дослідження також вносить вагомий вклад у вивчення інтертекстуальних зв'язків, що створюються за допомогою лексики сталого розвитку в масмедійних текстах. Це дозволяє краще зрозуміти, як термінологія сталого розвитку вписується в ширший контекст суспільного дискурсу та як вона взаємодіє з іншими сферами знань та суспільної практики.

У сфері теорії перекладу дослідження робить значний внесок у розширення теоретичних засад перекладу спеціалізованої лексики, зокрема в контексті сучасних глобальних викликів. Це включає розробку теоретичних моделей перекладу термінології сталого розвитку, які враховують її міждисциплінарний характер та культурну специфіку. Такі моделі мають важливе значення для вдосконалення практики перекладу та підготовки перекладачів у цій спеціалізованій галузі.

Важливим теоретичним внеском є також дослідження проблеми еквівалентності при перекладі лексики сталого розвитку. Це включає аналіз різних рівнів еквівалентності (лексичного, семантичного, прагматичного) та розробку критеріїв оцінки адекватності перекладу. Такий аналіз має критичне значення для забезпечення точності та ефективності міжмовної комунікації у сфері сталого розвитку.

Дослідження також вносить вагомий вклад у розуміння когнітивних аспектів перекладу термінології сталого розвитку. Це включає аналіз особливостей концептуалізації відповідних понять у різних мовах та культурах, що має важливе значення для подолання культурних бар'єрів у міжнародній комунікації з питань сталого розвитку.

Тож, теоретичне та практичне значення дослідження полягають у комплексному та багатоаспектному аналізі лексики сталого розвитку, який не лише поглиблює наше розуміння лінгвістичних особливостей цієї термінології, але й відкриває нові перспективи для міждисциплінарних досліджень у сфері сталого розвитку та вдосконалення практики міжмовної комунікації в цій критично важливій для майбутнього людства галузі.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження були представлені на Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції (М. Суми, 24 Листопада 2023 р)

Структура роботи. Дослідження складається зі вступу, трьох розділів з підрозділами, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 70 сторінок, з них 60 сторінок основного тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В МАСМЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

1.1. Поняття сталого розвитку та його відображення в мові

Концепція сталого розвитку є однією з найважливіших парадигм сучасного світу, що охоплює різноманітні аспекти людської діяльності та знаходить своє відображення в мові, зокрема в лексиці засобів масової інформації. Цей термін, що виник наприкінці ХХ століття, став ключовим у вирішенні глобальних проблем людства та формуванні нового підходу до взаємодії суспільства і природи.

Сталий розвиток визначається як модель прогресу, що задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливостей майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби. Ця концепція базується на трьох основних складових: економічній, соціальній та екологічній. Економічна складова передбачає оптимальне використання обмежених ресурсів та застосування екологічних технологій. Соціальна складова орієнтована на збереження стабільності соціальних і культурних систем. Екологічна складова має забезпечити цілісність біологічних і фізичних природних систем [20].

Відображення концепції сталого розвитку в мові є важливим аспектом її інтеграції в суспільну свідомість. Мова, як основний засіб комунікації, відіграє ключову роль у формуванні та поширенні ідей сталого розвитку. Вона не лише відображає зміни в навколишньому світі, але й активно впливає на формування нових понять та цінностей [5].

Лексика сталого розвитку є динамічною системою, що постійно еволюціонує, відображаючи нові тенденції та виклики глобального розвитку. Вона включає в себе широкий спектр термінів та понять, пов'язаних з екологією, соціальною справедливістю, економічною ефективністю та інноваційними технологіями. Наприклад, такі терміни як "зелена економіка", "відновлювані джерела енергії", "соціальна відповідальність бізнесу",

"циркулярна економіка" стали невід'ємною частиною сучасного дискурсу сталого розвитку [13].

Важливо зазначити, що лексика сталого розвитку не обмежується лише спеціалізованими термінами. Вона також включає загальноживані слова та вирази, які набувають нових значень у контексті сталого розвитку. Наприклад, слово "зелений" тепер часто використовується не лише для позначення кольору, але й для характеристики екологічно чистих продуктів або технологій [28].

Процес формування лексики сталого розвитку є складним і багатогранним. Він включає в себе не лише створення нових термінів, але й переосмислення існуючих понять. Це відбувається через різні мовні механізми, такі як метафоризація, запозичення, калькування та інші. Наприклад, термін "екологічний слід" є метафорою, що позначає вплив людської діяльності на навколишнє середовище [17].

Особливу роль у формуванні та поширенні лексики сталого розвитку відіграють засоби масової інформації. Масмедіа не лише використовують цю лексику, але й активно сприяють її популяризації та інтеграції в повсякденну мову. Через постійне висвітлення тем, пов'язаних зі сталим розвитком, ЗМІ сприяють формуванню нового словника, який поступово входить у загальне вживання [22].

У контексті глобалізації важливим аспектом є міжмовна та міжкультурна комунікація у сфері сталого розвитку. Переклад термінології сталого розвитку стає все більш актуальним завданням, оскільки забезпечує обмін ідеями та досвідом на міжнародному рівні. При цьому виникають певні труднощі, пов'язані з відмінностями в концептуальних системах різних мов та культур [1].

Важливо зазначити, що лексика сталого розвитку не є однорідною. Вона включає в себе терміни з різних галузей знань - від екології та біології до економіки та соціології. Ця міждисциплінарність відображає комплексний

характер концепції сталого розвитку і створює певні виклики для лінгвістів та перекладачів [3].

Одним з ключових аспектів вивчення лексики сталого розвитку є аналіз її семантичної структури. Багато термінів у цій сфері є полісемічними, тобто мають кілька пов'язаних значень. Наприклад, термін "сталість" може стосуватися екологічної стійкості, економічної стабільності або соціальної справедливості, залежно від контексту [6].

Крім того, лексика сталого розвитку часто має оцінний компонент. Багато термінів несуть у собі позитивну або негативну конотацію, що відображає ставлення суспільства до різних аспектів сталого розвитку. Наприклад, "зелені технології" зазвичай мають позитивну конотацію, тоді як "забруднення довкілля" - негативну [9].

Важливим аспектом вивчення лексики сталого розвитку є її прагматичний потенціал. Ця лексика часто використовується не лише для передачі інформації, але й для впливу на аудиторію, формування громадської думки та мотивації до дій. У цьому контексті особливого значення набуває вивчення риторичних стратегій та прийомів, що використовуються в дискурсі сталого розвитку [12].

З лінгвістичної точки зору, цікавим є процес термінологізації загальноновживаних слів у контексті сталого розвитку. Наприклад, слово "зелений" набуло нового термінологічного значення, пов'язаного з екологічністю та сталим розвитком. Цей процес відображає загальну тенденцію до екологізації мови та мислення [23].

Ще одним важливим аспектом є вивчення словотворчих процесів у сфері лексики сталого розвитку. Створення нових термінів часто відбувається шляхом композиції (наприклад, "екосистема"), афіксації (наприклад, "біорозкладаний"), аббревіації (наприклад, "ВДЕ" - відновлювані джерела енергії) [8].

У контексті глобалізації особливого значення набуває вивчення процесів запозичення та інтернаціоналізації термінології сталого розвитку. Багато

термінів у цій сфері мають англomовне походження і поступово інтегруються в інші мови, часто зазнаючи адаптації до їхніх фонетичних та граматичних систем [7].

Важливим напрямком досліджень є вивчення функціонування лексики сталого розвитку в різних типах дискурсу - науковому, політичному, медійному, освітньому тощо. Кожен з цих дискурсів має свої особливості використання термінології, що впливає на її сприйняття та інтерпретацію аудиторією [25].

Отже, поняття сталого розвитку та його відображення в мові є складним і багатограним феноменом, що потребує комплексного підходу до вивчення. Лексика сталого розвитку є динамічною системою, що постійно еволюціонує, відображаючи зміни в суспільстві та навколишньому середовищі. Її дослідження має важливе значення не лише для лінгвістики, але й для розуміння процесів формування нової парадигми суспільного розвитку в глобальному масштабі.

1.2. Особливості масмедійного дискурсу

Масмедійний дискурс є одним із найбільш впливових типів дискурсу в сучасному інформаційному суспільстві. Він відіграє ключову роль у формуванні громадської думки, поширенні інформації та культурних цінностей. У контексті висвітлення проблематики сталого розвитку, масмедійний дискурс набуває особливого значення, оскільки саме через засоби масової інформації відбувається популяризація ідей сталого розвитку та формування відповідної лексики.

Під масмедійним дискурсом розуміють тематично сфокусовану, соціокультурно обумовлену мовленнєво-мисленнєву діяльність у масмедійному просторі [19]. Цей тип дискурсу характеризується специфічними лінгвістичними та екстралінгвістичними особливостями, які визначають його унікальну природу та функціональність.

Однією з ключових характеристик масмедійного дискурсу є його орієнтація на масову аудиторію. Це зумовлює використання загальнозрозумілої лексики, простих синтаксичних конструкцій та експресивних засобів мови для привернення уваги читачів або глядачів [22]. У контексті висвітлення тем сталого розвитку це означає необхідність "перекладу" складних наукових концепцій на мову, доступну широкому загалу.

Важливою особливістю масмедійного дискурсу є його інтертекстуальність. Тексти засобів масової інформації часто містять посилання на інші тексти, цитати, алюзії, що створює складну мережу смислових зв'язків [12]. У сфері сталого розвитку це проявляється у частому зверненні до міжнародних документів, наукових досліджень, висловлювань експертів та політичних лідерів.

Масмедійний дискурс характеризується також високим ступенем креолізації, тобто поєднанням вербальних та невербальних елементів [26]. У сучасних ЗМІ текст часто супроводжується зображеннями, інфографікою, відео- та аудіоматеріалами, що сприяє більш ефективному донесенню інформації до аудиторії. Це особливо важливо при висвітленні складних тем сталого розвитку, де візуалізація може значно полегшити розуміння матеріалу.

Ще однією характерною рисою масмедійного дискурсу є його динамічність та здатність швидко реагувати на зміни в суспільстві [5]. Це проявляється у постійному оновленні лексичного складу, появі нових термінів та понять. У контексті сталого розвитку це означає, що масмедіа відіграють важливу роль у формуванні та поширенні нової термінології, пов'язаної з екологічними, соціальними та економічними аспектами сталості.

Масмедійний дискурс характеризується також специфічною структурою текстів. Для новинних повідомлень типовою є структура "перевернутої піраміди", коли найважливіша інформація подається на початку тексту [2]. Це впливає на способи представлення інформації про сталий розвиток, зокрема

на вибір ключових слів та фраз, які використовуються в заголовках та лідах новин.

Важливою особливістю масмедійного дискурсу є його персуазивність, тобто спрямованість на переконання аудиторії [12]. У контексті висвітлення тем сталого розвитку це проявляється у використанні риторичних прийомів, емоційно забарвленої лексики, аргументативних стратегій для формування певного ставлення до екологічних, соціальних та економічних проблем.

Масмедійний дискурс також характеризується високим ступенем стандартизації та експресивності [24]. З одного боку, в ньому широко використовуються кліше, стандартні формули та конструкції, що полегшують сприйняття інформації. З іншого боку, для привернення уваги аудиторії застосовуються різноманітні експресивні засоби: метафори, епітети, гіперболи тощо. У сфері сталого розвитку це проявляється у формуванні специфічного набору мовних засобів для опису екологічних проблем, соціальних викликів та економічних трансформацій.

Важливою рисою масмедійного дискурсу є його інтердискурсивність, тобто взаємодія з іншими типами дискурсу: науковим, політичним, рекламним тощо [9]. У контексті висвітлення тем сталого розвитку це призводить до формування специфічного гібридного дискурсу, який поєднує елементи наукового стилю з публіцистичним, використовує політичну риторику та рекламні прийоми.

Масмедійний дискурс характеризується також специфічним хронотопом - особливими просторово-часовими відносинами [27]. Для нього характерна орієнтація на актуальність, швидкість передачі інформації, що впливає на способи представлення тем сталого розвитку. Часто складні довгострокові процеси мають бути представлені у форматі коротких новинних повідомлень, що створює певні виклики для журналістів та експертів.

Ще однією важливою особливістю масмедійного дискурсу є його здатність до формування порядку денного [7]. ЗМІ не лише відображають реальність, але й активно її конструюють, визначаючи, які теми є важливими

та заслуговують на увагу суспільства. У контексті сталого розвитку це означає, що масмедіа відіграють ключову роль у приверненні уваги до екологічних, соціальних та економічних проблем, формуванні громадської думки щодо шляхів їх вирішення.

Масмедійний дискурс також характеризується специфічними жанровими формами [3]. Кожен жанр (новина, репортаж, аналітична стаття, інтерв'ю тощо) має свої особливості, які впливають на способи представлення інформації про сталий розвиток. Наприклад, в новинних повідомленнях акцент робиться на фактах та конкретних подіях, тоді як аналітичні статті дозволяють глибше розкрити проблематику, представити різні точки зору.

Важливою рисою масмедійного дискурсу є його мультимодальність [13]. Сучасні ЗМІ використовують різні канали передачі інформації (текст, зображення, відео, аудіо), що створює комплексний вплив на аудиторію. У висвітленні тем сталого розвитку це дозволяє більш ефективно донести складні концепції до широкого загалу, використовуючи візуалізацію даних, інфографіку, відеоматеріали тощо.

Отже, масмедійний дискурс є складним та багатограним феноменом, який відіграє ключову роль у формуванні суспільної свідомості щодо питань сталого розвитку. Його особливості - орієнтація на масову аудиторію, інтертекстуальність, креолізація, динамічність, персуазивність, стандартизація та експресивність, інтердискурсивність, специфічний хронотоп, здатність формувати порядок денний, жанрова різноманітність та мультимодальність - визначають специфіку представлення та інтерпретації інформації про сталий розвиток у засобах масової інформації. Розуміння цих особливостей є crucial для ефективного аналізу та використання лексики сталого розвитку в масмедійному контексті.

1.3. Лексика сталого розвитку як об'єкт лінгвістичного дослідження

Лексика сталого розвитку становить особливий інтерес для лінгвістичних досліджень, оскільки вона відображає не лише мовні процеси, але й глобальні зміни в суспільстві та його ставленні до навколишнього середовища. Ця лексика є динамічною системою, що постійно еволюціонує, відображаючи нові концепції, технології та підходи у сфері сталого розвитку.

Одним з ключових аспектів дослідження лексики сталого розвитку є її семантичний аналіз. Багато термінів у цій сфері мають складну семантичну структуру, що включає як денотативне, так і конотативне значення [6]. Наприклад, термін "зелена економіка" не лише позначає економічну модель, засновану на принципах сталості, але й несе позитивну конотацію, асоціюючись з прогресом та інноваціями.

Важливим напрямком досліджень є вивчення процесів термінотворення в сфері сталого розвитку. Аналіз словотворчих моделей дозволяє виявити основні тенденції у формуванні нової термінології [8]. Часто використовуються такі способи словотворення, як композиція (напр., "екосистема"), афіксація (напр., "декарбонізація"), аббревіація (напр., "ВДЕ" - відновлювані джерела енергії).

Метафоризація є важливим процесом у формуванні лексики сталого розвитку [17]. Метафори відіграють ключову роль у концептуалізації складних понять та їх донесенні до широкої аудиторії. Наприклад, метафора "вуглецевий слід" допомагає візуалізувати абстрактне поняття впливу людської діяльності на клімат.

Особливий інтерес викликає процес запозичення та інтернаціоналізації термінології сталого розвитку [7]. Багато термінів у цій сфері мають англійське походження і поступово інтегруються в інші мови, часто зазнаючи адаптації. Це створює цікаве поле для дослідження міжмовних взаємодій та процесів мовної глобалізації.

Дослідження також охоплюють функціонування лексики сталого розвитку в різних типах дискурсу [25]. Аналіз особливостей використання цієї лексики в науковому, політичному, медійному, освітньому дискурсах дозволяє виявити специфіку її сприйняття та інтерпретації різними аудиторіями.

Прагматичний потенціал лексики сталого розвитку також заслуговує на увагу [12]. Ця лексика часто використовується не лише для передачі інформації, але й для впливу на аудиторію, формування громадської думки та мотивації до дій. Аналіз риторичних стратегій та прийомів, пов'язаних з використанням цієї лексики, є важливим для розуміння її ролі в суспільному дискурсі.

Цікавим напрямком досліджень є аналіз концептуальної структури лексики сталого розвитку [13]. Аналіз ключових концептів, таких як "сталість", "відновлюваність", "циркулярність", дозволяє зрозуміти, як ці поняття відображаються в мові та впливають на формування нової парадигми мислення.

Також звертається увага на процеси термінологізації загальноживаних слів у контексті сталого розвитку [3]. Наприклад, слова "зелений", "чистий", "розумний" набули нових термінологічних значень, пов'язаних з екологічністю та сталістю. Це відображає загальну тенденцію до екологізації мови та мислення.

Аналіз колокацій та сталих словосполучень у лексиці сталого розвитку має важливе значення [9]. Аналіз типових сполучень слів дозволяє виявити семантичні зв'язки між поняттями та зрозуміти, як формується цілісна картина сталого розвитку в мові.

Значущим є аксіологічний аспект лексики сталого розвитку [9]. Багато термінів у цій сфері мають виражену оцінну складову, що відображає ціннісні орієнтації суспільства щодо екологічних, соціальних та економічних питань.

Цікавим напрямком є дослідження динаміки розвитку лексики сталого розвитку [5]. Аналіз змін у значенні та вживанні термінів з часом дозволяє прослідкувати еволюцію концепції сталого розвитку та її відображення в мові.

Проблеми стандартизації та уніфікації термінології сталого розвитку також знаходяться у фокусі науковців [2]. Це особливо важливо в контексті міжнародної комунікації та перекладу, де точність і однозначність термінів мають критичне значення.

Евфемізація та дисфемізація в лексиці сталого розвитку є ще одним важливим аспектом для дослідження [22]. Аналіз того, як певні поняття пом'якшуються або, навпаки, загострюються в мові, дозволяє зрозуміти соціальні та політичні аспекти дискурсу сталого розвитку.

Гендерний аспект лексики сталого розвитку заслуговує на окрему увагу [29]. Аналіз гендерно маркованої лексики та способів її використання дозволяє виявити, як питання гендерної рівності інтегруються в дискурс сталого розвитку.

Не можна оминати і міждисциплінарний характер лексики сталого розвитку [20]. Ця лексика включає терміни з різних галузей знань - екології, економіки, соціології, технологій - що створює цікаве поле для дослідження міждисциплінарних зв'язків у мові.

Роль лексики сталого розвитку у формуванні мовної картини світу також привертає увагу [26]. Аналіз того, як ця лексика впливає на сприйняття реальності носіями мови, дозволяє зрозуміти глибинні зміни в суспільній свідомості, пов'язані з парадигмою сталості.

Отже, лексика сталого розвитку є багатогранним об'єктом лінгвістичного дослідження, що охоплює різні аспекти мови - від семантики та словотвору до прагматики та дискурс-аналізу. Її вивчення не лише збагачує лінгвістичну науку, але й сприяє кращому розумінню процесів формування нової парадигми суспільного розвитку та її відображення в мові. Комплексний підхід до аналізу цієї лексики дозволяє розкрити складні взаємозв'язки між

мовою, мисленням та соціальною реальністю в контексті глобальних викликів сталого розвитку.

1.4. Перекладознавчий аспект вивчення лексики сталого розвитку

Переклад лексики сталого розвитку є актуальною проблемою сучасного перекладознавства, що зумовлено глобальним характером концепції сталого розвитку та необхідністю ефективної міжмовної комунікації у цій сфері. Дослідження перекладацьких аспектів цієї лексики охоплює широке коло питань, пов'язаних із забезпеченням адекватності та еквівалентності перекладу, вибором оптимальних перекладацьких стратегій та подоланням міжмовних та міжкультурних бар'єрів.

У контексті перекладу лексики сталого розвитку особливої ваги набуває проблема термінологічної еквівалентності. Як зазначає С. О. Швачко, "переклад термінів вимагає знання тієї галузі, якої стосується переклад, розуміння змісту термінів іноземною мовою і знання термінології рідною мовою" [5, с. 47]. Це твердження набуває особливого значення у сфері сталого розвитку, де термінологія часто має міждисциплінарний характер і охоплює поняття з різних галузей знань.

Аналіз перекладацьких трансформацій, що застосовуються при перекладі лексики сталого розвитку, є одним із ключових напрямків досліджень. С. В. Баранова та О. С. Роженко виділяють такі основні види трансформацій: лексичні, лексико-семантичні, лексико-граматичні та граматичні [2, с. 27]. При перекладі термінології сталого розвитку часто використовуються такі прийоми, як калькування, транскрипція, експлікація та модуляція.

Особливу увагу дослідники приділяють проблемі перекладу неологізмів у сфері сталого розвитку. А. В. Прокопенко та І. Кириченко зазначають, що "переклад неологізмів вимагає від перекладача глибокого розуміння

контексту, знання останніх тенденцій у розвитку мови та здатності створювати нові терміни в мові перекладу" [7, с. 97]. Це особливо актуально для сфери сталого розвитку, де постійно з'являються нові поняття та терміни.

Важливим аспектом перекладознавчого дослідження лексики сталого розвитку є аналіз прагматичної адаптації при перекладі. О. В. Ємельянова підкреслює необхідність врахування "прагматичного потенціалу лексичних одиниць при перекладі для забезпечення адекватного впливу на цільову аудиторію" [11, с. 170]. У контексті перекладу текстів про сталий розвиток це означає необхідність адаптації повідомлення до культурних та соціальних особливостей цільової аудиторії.

Проблема міжкультурної комунікації в перекладі лексики сталого розвитку також привертає увагу дослідників. Н. Таценко та А. Воронько наголошують на важливості "врахування культурних відмінностей при перекладі концептів, пов'язаних із сталим розвитком" [25, с. 113]. Це стосується не лише лексичних одиниць, але й більш широких концептуальних структур, що відображають різні підходи до сталого розвитку в різних культурах.

Дослідження перекладацьких стратегій при роботі з лексикою сталого розвитку є ще одним важливим напрямком. А. О. Раду виділяє такі основні стратегії: доместикацію та форенізацію [13, с. 87]. Вибір між цими стратегіями залежить від багатьох факторів, включаючи цільову аудиторію, тип тексту та мету перекладу.

Особливу увагу перекладознавці приділяють проблемі перекладу метафор у дискурсі сталого розвитку. О. О. Жулавська зазначає, що "переклад метафор вимагає не лише лінгвістичних знань, але й глибокого розуміння концептуальних систем вихідної та цільової культур" [17, с. 187]. Це особливо важливо при перекладі таких поширених метафор, як "екологічний слід" або "зелена економіка".

Аналіз перекладу абревіатур та акронімів у сфері сталого розвитку також є важливим аспектом перекладознавчих досліджень. О. А. Шуменко та

В. О. Кострюкова підкреслюють необхідність "врахування контексту та цільової аудиторії при виборі стратегії перекладу скорочень" [8, с. 179].

Проблема стандартизації термінології при перекладі текстів про сталий розвиток є ще одним важливим напрямком досліджень. І. В. Ущиповська наголошує на необхідності "створення узгоджених термінологічних баз та глосаріїв для забезпечення єдності та послідовності перекладу" [26, с. 186].

Таким чином, перекладознавчий аспект вивчення лексики сталого розвитку охоплює широке коло проблем, від термінологічної еквівалентності до прагматичної адаптації та міжкультурної комунікації. Комплексний підхід до дослідження цих питань сприяє підвищенню якості перекладу та ефективності міжнародної комунікації у сфері сталого розвитку.

РОЗДІЛ 2. ЛІНГВІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛЕКСИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В АНГЛОМОВНОМУ МАСМЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

2.1. Тематичні групи лексики сталого розвитку

Лексика сталого розвитку в англomовному масмедійному дискурсі характеризується широким тематичним розмаїттям, що відображає комплексний характер концепції сталості. Аналіз корпусу текстів англomовних ЗМІ дозволяє виділити кілька основних тематичних груп, які формують лексичне поле сталого розвитку.

Першою і однією з найбільш репрезентативних є група лексики, пов'язана з екологічними аспектами сталого розвитку. Сюди входять терміни, що описують проблеми навколишнього середовища та шляхи їх вирішення: "climate change" (зміна клімату), "biodiversity" (біорізноманіття), "ecosystem" (екосистема), "renewable energy" (відновлювана енергія), "carbon footprint" (вуглецевий слід). Як зазначає О. І. Єгорова, "екологічна лексика формує ядро термінологічного апарату сталого розвитку, відображаючи ключову роль екологічних питань у цій концепції" [10, с. 86].

Друга важлива тематична група охоплює економічні аспекти сталого розвитку. Вона включає терміни, пов'язані з новими економічними моделями та підходами: "circular economy" (циркулярна економіка), "green economy" (зелена економіка), "sustainable consumption" (стале споживання), "corporate social responsibility" (корпоративна соціальна відповідальність). С. О. Швачко підкреслює, що "економічна лексика сталого розвитку відображає парадигмальний зсув у розумінні економічного прогресу, акцентуючи увагу на довгостроковій сталості замість короткострокової вигоди" [5, с. 50].

Третя тематична група включає соціальні аспекти сталого розвитку. Вона охоплює терміни, що стосуються соціальної справедливості, рівності та якості життя: "social inclusion" (соціальна інклюзія), "gender equality" (гендерна

рівність), "poverty eradication" (подолання бідності), "sustainable communities" (сталі громади). І. К. Кобякова зазначає, що "соціальна лексика сталого розвитку підкреслює нерозривний зв'язок між екологічною сталістю та соціальним благополуччям" [20, с. 72].

Четверта тематична група пов'язана з технологічними аспектами сталого розвитку. Вона включає терміни, що описують інноваційні технології та їх застосування для досягнення цілей сталості: "smart cities" (розумні міста), "green technology" (зелені технології), "sustainable innovation" (стала інновація), "clean energy" (чиста енергія). А. В. Прокопенко підкреслює, що "технологічна лексика відіграє ключову роль у дискурсі сталого розвитку, відображаючи віру в потенціал технологій для вирішення глобальних проблем" [6, с. 64].

П'ята тематична група охоплює політичні та управлінські аспекти сталого розвитку. Вона включає терміни, пов'язані з глобальним управлінням, міжнародним співробітництвом та політичними ініціативами: "sustainable development goals" (цілі сталого розвитку), "global partnership" (глобальне партнерство), "environmental policy" (екологічна політика), "climate governance" (кліматичне управління). О. В. Ємельянова зазначає, що "політична лексика сталого розвитку відображає глобальний характер викликів сталості та необхідність міжнародної співпраці для їх подолання" [11, с. 171].

Шоста тематична група пов'язана з освітніми аспектами сталого розвитку. Вона включає терміни, що стосуються освіти для сталого розвитку та формування відповідних компетенцій: "sustainability literacy" (грамотність у сфері сталості), "environmental education" (екологічна освіта), "global citizenship" (глобальне громадянство), "lifelong learning" (навчання протягом життя). А. Красуля підкреслює важливість цієї лексичної групи, зазначаючи, що "освітня лексика сталого розвитку відображає ключову роль освіти у формуванні нового мислення та поведінки, необхідних для досягнення сталості" [4, с. 972].

Сьома тематична група охоплює етичні аспекти сталого розвитку. Вона включає терміни, що стосуються моральних принципів та цінностей, пов'язаних зі сталістю: "intergenerational equity" (міжпоколіннява справедливість), "environmental ethics" (екологічна етика), "sustainable values" (цінності сталості), "responsible consumption" (відповідальне споживання). Н. Таценко зазначає, що "етична лексика сталого розвитку підкреслює важливість моральних аспектів у формуванні нової парадигми розвитку" [25, с. 114].

Восьма тематична група пов'язана з вимірюванням та оцінкою прогресу у сфері сталого розвитку. Вона включає терміни, що описують індикатори, методи оцінки та звітності: "sustainability indicators" (індикатори сталості), "life cycle assessment" (оцінка життєвого циклу), "environmental impact assessment" (оцінка впливу на навколишнє середовище), "sustainability reporting" (звітність зі сталого розвитку). О. А. Шуменко підкреслює, що "лексика вимірювання та оцінки відіграє ключову роль у забезпеченні прозорості та підзвітності у сфері сталого розвитку" [8, с. 178].

Дев'ята тематична група охоплює лексику, пов'язану з ризиками та викликами сталого розвитку. Вона включає терміни, що описують глобальні загрози та проблеми: "climate crisis" (кліматична криза), "biodiversity loss" (втрата біорізноманіття), "resource depletion" (виснаження ресурсів), "environmental degradation" (деградація навколишнього середовища). С. В. Баранова зазначає, що "лексика ризиків та викликів відіграє важливу роль у формуванні усвідомлення терміновості дій у сфері сталого розвитку" [2, с. 28].

Десята тематична група пов'язана з міськими аспектами сталого розвитку. Вона включає терміни, що описують концепції та практики сталого міського розвитку: "sustainable urbanization" (стала урбанізація), "green infrastructure" (зелена інфраструктура), "urban resilience" (міська стійкість), "eco-cities" (екоміста). І. В. Ущатовська підкреслює, що "міська лексика сталого розвитку відображає зростаючу роль міст у досягненні глобальних цілей сталості" [26, с. 187].

Аналіз цих тематичних груп дозволяє зробити висновок про комплексний та міждисциплінарний характер лексики сталого розвитку в англomовному масмедійному дискурсі. Ця лексика охоплює широке коло понять, від екологічних та економічних до соціальних та етичних, відображаючи багатогранність концепції сталого розвитку. Як зазначає Л. В. Щигло, "тематичне розмаїття лексики сталого розвитку свідчить про її системний характер та здатність адаптуватися до нових викликів та контекстів" [8, с. 142].

Важливо відзначити, що ці тематичні групи не є ізольованими, а тісно взаємопов'язані та взаємодіють між собою, формуючи цілісний лексичний простір сталого розвитку. Це відображає інтегрований підхід до сталості, який підкреслює взаємозв'язок між екологічними, економічними та соціальними аспектами розвитку.

2.2. Структурно-семантичні особливості лексики сталого розвитку

Лексика сталого розвитку в англomовному масмедійному дискурсі характеризується специфічними структурно-семантичними особливостями, які відображають складність та багатогранність концепції сталості. Аналіз цих особливостей дозволяє глибше зрозуміти природу та функціонування цієї лексики в контексті масової комунікації.

Однією з ключових структурних характеристик лексики сталого розвитку є широке використання складних слів та словосполучень. Як зазначає С. О. Швачко, "композиції змінюють важливу роль у формуванні термінологічного апарату сталого розвитку, дозволяючи компактно виразити складні поняття" [5, с. 51]. Прикладами таких композитів є "eco-friendly" (екологічно дружній), "biodegradable" (біорозкладний), "carbon-neutral" (вуглецево-нейтральний). Ці складні слова часто змінюються шляхом поєднання кореня "eco-" або "bio-" з іншими лексичними одиницями, що підкреслює екологічну спрямованість концепції сталого розвитку.

Іншою важливою структурною особливістю є активне використання абревіатур та акронімів. О. А. Шуменко та В. О. Кострюкова відзначають, що «абревіатури та акроніми дозволяють економно та ефективно передавати інформацію в масмедійному дискурсі» [8, с. 179]. Прикладами таких скорочень є "SDGs" (Sustainable Development Goals - Цілі сталого розвитку), "CSR" (Corporate Social Responsibility - Корпоративна соціальна відповідальність), "GHG" (Greenhouse Gases - Парникові гази). Ці скорочення часто стають самостійними лексичними одиницями, які активно функціонують у медіадискурсі.

З точки зору семантики, лексика сталого розвитку характеризується високим ступенем абстрактності та узагальненості. І. К. Кобякова зазначає, що «багато термінів сталого розвитку мають широку семантику, яка може конкретизуватися залежно від контексту» [20, с. 73]. Наприклад, термін "стійкість" (сталість) може стосуватися екологічних, економічних або соціальних аспектів, залежно від контексту вживання.

Важливою семантичною особливістю є наявність оцінного компонента в значенні багатьох лексичних одиниць. О. В. Ємельянова підкреслює, що «лексика сталого розвитку часто несе позитивну або негативну конотацію, відображаючи цінні орієнтації суспільства» [11, с. 172]. Наприклад, терміни "зелена енергія" (зелена енергія) або "стійкий спосіб життя" (сталий спосіб життя) мають позитивну конотацію, тоді як "деградація навколишнього середовища" (деградація навколишнього середовища) або "кліматична криза" (кліматична криза) - негативну.

Ще важливою структурно-семантичною особливістю є активне використання метафор. О. О. Жулавська зазначає, що «метафори гравця забезпечують ключову роль у концептуалізації складних понять сталого розвитку та їх донесенні до широкої аудиторії» [17, с. 188]. Прикладами таких метафор є «вуглецевий слід» (вуглецевий слід), «зелена економіка» (зелена економіка), «циркулярна економіка» (циркулярна економіка). Ці метафори не

лише передають інформацію, але й формують певне сприйняття концепції сталого розвитку.

Аналіз семантичної структури лексики сталого розвитку виявляє наявність складних семантичних відносин між термінами. А. В. Прокопенко та І. Кириченко відзначають, що "багато термінів сталого розвитку у світі складні семантичні мережі, де кожен термін пов'язаний з іншими через різні типи відношень" [7, с. 98]. Наприклад, терміни "відновлювана енергія" (відновлювана енергія), "сонячна енергія" (сонячна енергія), "енергія вітру" (вітрова енергія) місцеву ієрархічну структуру, де "відновлювана енергія" є гіперонімом за відношенням до інших термінів.

Важливою структурною особливістю є продуктивність певних словотворчих моделей. Л. В. Щигло зазначає, що «в лексиці сталого розвитку активно використовуються такі словотворчі моделі, як префіксація (re-, de-, in-), суфіксація (-able, -ity, -ation) та словоскладання» [8, с. 143]. Прикладами можуть служити терміни "recyclable" (придатний для переробки), "decarbonization" (декарбонізація), "upcycling" (апсайклінг).

Семантична структура багатьох термінів сталого розвитку характеризується полісемією. Н. Таценко та А. Воронько підкреслюють, що «один і той самий термін може мати різні значення залежно від контексту та сфери застосування» [25, с. 115]. Наприклад, термін "стійкість" може позначати екологічну стійкість, економічну стійкість або соціальну стабільність.

Цікавою структурно-семантичною особливістю є наявність антонімічних пар у лексиці сталого розвитку. С. В. Баранова та О. С. Роженко відзначають, що «антонімічні пари гравця мають важливу роль у формуванні концептуальної структури дискурсу сталого розвитку» [2, с. 29]. Прикладами таких пар є "sustainable development" (сталий розвиток) - "unsustainable development" (несталий розвиток), "renewable resources" (відновлювані ресурси) - "non-renewable resources" (невідновлювані ресурси).

Важливою семантичною особливістю є наявність термінів з високим ступенем узагальнення, які виступають як ключові концепти дискурсу сталого розвитку. О. І. Єгорова зазначає, що «такі терміни, як 'sustainability', 'resilience', 'circular economy' формують концептуальне ядро лексики сталого розвитку» [10, с. 87]. Ці терміни часто виступають як базові для утворення інших лексичних одиниць та словосполучень.

Аналіз структурно-семантичних особливостей лексики сталого розвитку також демонструє активне використання неологізмів. А. Крацюля підкреслює, що «неологізми відображають динамічний характер концепції сталого розвитку та її здатність адаптуватися до нових викликів» [4, с. 973]. Прикладами таких неологізмів є "greenwashing" (грінвошинг - створення гібного прояву про екологічність продукту або компанії), "climatarian" (кліматаріанець - людина, яка обирає її з урахуванням її впливу на клімат).

Важливо відзначити, що структурно-семантичні особливості лексики сталого розвитку не є статичними. Вони постійно еволюціонують, відображаючи зміни в розумінні концепції сталості та нові виклики, що постають перед суспільством. Як зазначає І. В. Ущатовська, «динамічність лексики сталого розвитку є відображенням динамічності самої концепції, яка постійно адаптується до нових реалій» [26, с. 188].

Таким чином, структурно-семантичні особливості лексики сталого розвитку в англomовному масмедійному дискурсі відображають складність та багатогранність концепції сталості. Ці особливості включають активне використання складних слів та словосполучень, аббревіатур та акронімів, метафор, наявність оцінного компонента в семантиці, складні семантичні відношення між термінами, продуктивність певних словотворчих моделей, полісемію, антонімію та активне утворення неологізмів. Розуміння цих особливостей є ключовим для ефективного аналізу та використання лексики сталого розвитку в контексті масової комунікації.

2.3. Функціонально-стилістичні характеристики лексики сталого розвитку в масмедійних текстах

Функціонально-стилістичні характеристики лексики сталого розвитку в англomовному масмедійному дискурсі відображають специфіку використання цієї лексики в контексті масової комунікації. Аналіз цих характеристик дозволяє зрозуміти, як лексика сталого розвитку функціонує в медіатекстах та які стилістичні ефекти вона створює.

Однією з ключових функціональних характеристик лексики сталого розвитку є її інформативність. С. О. Швачко зазначає, що «терміни сталого розвитку не мають значного інформаційного навантаження, дозволяючи компактно передавати складні концепції» [5, с. 52]. Це особливо важливо в контексті масмедійного дискурсу, де існує потреба в ефективній передачі інформації широкій аудиторії. Наприклад, термін "вуглецева нейтральність" (вуглецева нейтральність) компактно передає складну концепцію балансу між викидами вуглецю та їх поглинанням.

Іншою важливою функціональною характеристикою є експресивність. О. В. Ємельянова підкреслює, що «лексика сталого розвитку в медіатекстах часто використовується лише для передачі інформації, але й для емоційного впливу на аудиторію» [11, с. 173]. Це досягається шляхом використання метафор, епітетів та інших стилістичних засобів. Наприклад, вираз "кліматична надзвичайна ситуація" (кліматична надзвичайна ситуація) несе більше емоційне навантаження, ніж нейтральний термін "зміна клімату" (зміна клімату).

Важливою стилістичною характеристикою є використання лексики сталого розвитку для створення контрасту. А. В. Прокопенко та І. Кириченко відзначають, що «протиставлення термінів, пов'язаних зі сталим та несталим розвитком, часто використовують для підкреслення важливості екологічних та соціальних проблем» [7, с. 99]. Наприклад, протиставлення "відновлюваної

енергії" (відновлювана енергія) та "викопного палива" (викопне паливо) створює чіткий контраст між сталими та несталими джерелами енергії.

Лексика сталого розвитку в масмедійних текстах часто виконує функцію евфемізації. О. О. Жулавська зазначає, що «евфемізми використовують для пом'якшення негативних аспектів екологічних та соціальних проблем» [17, с. 189]. Наприклад, термін "зміна клімату" (зміна клімату) часто використовується замість більш тривожного "глобального потепління" (глобальне потепління).

Важливою функціональною характеристикою є здатність лексики сталого розвитку створювати термінологічні ланцюжки в медіатекстах. І. К. Кобякова підкреслює, що «терміни сталого розвитку часто ускладнюють логічні захворювання, які допомагають структурувати інформацію в тексті» [20, с. 74]. Наприклад, послідовність термінів "вуглецеві викиди" (вуглецеві викиди) → "парниковий ефект" (парниковий ефект) → "глобальне потепління" (глобальне потепління) → "зміна клімату" (зміна клімату) створює логічний ланцюжок, що пояснює причинно-наслідкові зв'язки. язки.

Стилістичною особливістю лексики сталого розвитку є її здатність створювати науковий підтекст у масмедійних текстах. Л. В. Щигло зазначає, що "використання наукової термінології надає текстам більшої авторитетності та переконливості" [8, с. 144]. Це особливо важливо при висвітленні складних екологічних та соціальних проблем.

Лексика сталого розвитку в масмедійних текстах часто виконує функцію категоризації. Н. Таценко та А. Воронько відзначають, що "терміни сталого розвитку допомагають структурувати реальність, розділяючи явища на категорії" [25, с. 116]. Наприклад, категорії "green jobs" (зелені робочі місця), "sustainable cities" (сталі міста), "responsible consumption" (відповідальне споживання) допомагають організувати інформацію про різні аспекти сталого розвитку.

Важливою функціональною характеристикою є здатність лексики сталого розвитку створювати інтертекстуальні зв'язки. С. В. Баранова та О. С.

Роженко підкреслюють, що "терміни сталого розвитку часто відсилають читача до інших текстів та дискурсів, створюючи складну мережу значень" [2, с. 30]. Наприклад, термін "Sustainable Development Goals" (Цілі сталого розвитку) відсилає до документів ООН та глобального дискурсу про розвиток.

Стилістичною особливістю є використання лексики сталого розвитку для створення образності. О. І. Єгорова зазначає, що "метафоричні терміни сталого розвитку допомагають візуалізувати складні концепції" [10, с. 88]. Наприклад, термін "ecological footprint" (екологічний слід) створює візуальний образ впливу людини на довкілля.

Лексика сталого розвитку в масмедійних текстах часто виконує функцію аргументації. А. Красуля підкреслює, що "використання специфічної термінології допомагає підкріпити аргументи та надати їм більшої ваги" [4, с. 974]. Наприклад, використання терміну "evidence-based policy" (політика, заснована на доказах) підкреслює науковий підхід до вирішення проблем сталого розвитку.

Важливою функціональною характеристикою є здатність лексики сталого розвитку створювати ефект новизни. О. А. Шуменко та В. О. Кострюкова відзначають, що "неологізми у сфері сталого розвитку привертають увагу читача та підкреслюють інноваційність підходів" [8, с. 180]. Наприклад, терміни "upcycling" (апсайклінг) або "circular economy" (циркулярна економіка) створюють враження нових, прогресивних концепцій.

Стилістичною особливістю є використання лексики сталого розвитку для створення емпізи. І. В. Ущатовська зазначає, що "повторення ключових термінів сталого розвитку в тексті підкреслює їх важливість та створює ритмічну структуру" [26, с. 189]. Це особливо характерно для заголовків та лідів новинних статей.

Лексика сталого розвитку в масмедійних текстах часто виконує функцію ідентифікації. Т. Г. Анохіна підкреслює, що "використання специфічної термінології допомагає визначити тематичну приналежність тексту та його цільову аудиторію" [1, с. 251]. Наприклад, активне використання термінів

сталого розвитку може сигналізувати, що текст орієнтований на екологічно свідому аудиторію.

Важливою функціональною характеристикою є здатність лексики сталого розвитку створювати ефект об'єктивності. Г. В. Чуланова зазначає, що "використання наукової термінології створює враження неупередженості та фактичності" [28, с. 46]. Це особливо важливо при висвітленні суперечливих питань, пов'язаних зі сталим розвитком.

Таким чином, функціонально-стилістичні характеристики лексики сталого розвитку в англomовному масмедійному дискурсі є різноманітними та багатогранними. Вони включають інформативність, експресивність, здатність створювати контраст та евфемізми, формувати термінологічні ланцюжки, надавати науковий підтекст, категоризувати інформацію, створювати інтертекстуальні зв'язки та образність, підсилювати аргументацію, створювати ефект новизни та об'єктивності. Розуміння цих характеристик є ключовим для ефективного аналізу та використання лексики сталого розвитку в контексті масової комунікації.

РОЗДІЛ 3. СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ

3.1. Основні перекладацькі трансформації при відтворенні лексики сталого розвитку

Переклад лексики сталого розвитку з англійської мови українською вимагає застосування різноманітних перекладацьких трансформацій, які дозволяють адекватно передати зміст та функціональні характеристики оригінальних термінів. Аналіз перекладацьких трансформацій є ключовим для розуміння специфіки перекладу цієї лексики.

С. В. Баранова та О. С. Роженко виділяють наступні основні види перекладацьких трансформацій: "лексичні, лексико-семантичні, лексико-граматичні та граматичні" [2, с. 27]. Розглянемо, як ці трансформації застосовуються при перекладі лексики сталого розвитку.

Лексичні трансформації часто використовуються при перекладі термінів, які не мають прямих відповідників в українській мові. Одним із видів лексичних трансформацій є транскодування. Наприклад, термін "greenwashing" перекладається як "грінвошинг", зберігаючи його фонетичну форму. С. О. Швачко зазначає, що "транскодування часто використовується для перекладу неологізмів у сфері сталого розвитку, які ще не мають усталених українських відповідників" [5, с. 53].

Інший вид лексичних трансформацій - калькування - також широко застосовується при перекладі лексики сталого розвитку. Наприклад, термін "carbon footprint" перекладається як "вуглецевий слід". І. К. Кобякова підкреслює, що "калькування дозволяє зберегти образність оригінального терміну, що особливо важливо для метафоричних виразів у сфері сталого розвитку" [20, с. 75].

Лексико-семантичні трансформації включають конкретизацію, генералізацію та модуляцію. О. В. Ємельянова зазначає, що "конкретизація

часто використовується при перекладі багатозначних термінів сталого розвитку, коли необхідно уточнити значення в контексті" [11, с. 174]. Наприклад, термін "sustainability" може перекладатися як "екологічна сталість", "економічна стійкість" або "соціальна сталість" залежно від контексту.

Генералізація, навпаки, використовується, коли необхідно замінити конкретне поняття більш загальним. А. В. Прокопенко та І. Кириченко наводять приклад: "термін 'single-use plastic' може перекладатися більш загальним виразом 'одноразові пластикові вироби', якщо точна специфікація не є критичною в даному контексті" [7, с. 100].

Модуляція, або смисловий розвиток, часто застосовується при перекладі ідіоматичних виразів, пов'язаних зі сталим розвитком. О. О. Жулавська наводить приклад: "вираз 'to think outside the box' у контексті інновацій для сталого розвитку може перекладатися як 'мислити нестандартно' або 'шукати інноваційні рішення'" [17, с. 190].

Лексико-граматичні трансформації включають антонімічний переклад, експлікацію та компенсацію. Н. Таценко та А. Воронько зазначають, що "антонімічний переклад може бути корисним при перекладі негативних конструкцій" [25, с. 117]. Наприклад, "non-renewable resources" можна перекласти як "невідновлювані ресурси" або "ресурси, що не підлягають відновленню".

Експлікація, або описовий переклад, часто використовується для пояснення термінів, які не мають прямих відповідників в українській мові. Л. В. Щигло наводить приклад: "термін 'upcycling' може перекладатися як 'творча переробка відходів з метою створення нових продуктів вищої якості або цінності'" [8, с. 145].

Компенсація використовується, коли певні елементи змісту втрачаються при перекладі і компенсуються в іншому місці тексту. О. І. Єгорова зазначає, що "компенсація особливо важлива при перекладі стилістично забарвленої

лексики сталого розвитку, коли необхідно зберегти експресивність оригіналу" [10, с. 89].

Граматичні трансформації включають зміну порядку слів, заміну частин мови, зміну синтаксичної структури речення. А. Красуля підкреслює, що "граматичні трансформації часто необхідні для адаптації англійських термінів до норм української мови" [4, с. 975]. Наприклад, англійський термін "climate-resilient" при перекладі українською може трансформуватися в словосполучення "стійкий до змін клімату".

Важливо відзначити, що часто при перекладі лексики сталого розвитку використовується комбінація різних видів трансформацій. І. В. Ущатовська зазначає, що "комплексне застосування різних трансформацій дозволяє досягти максимальної адекватності перекладу" [26, с. 190].

О. А. Шуменко та В. О. Кострюкова підкреслюють важливість врахування контексту при виборі перекладацьких трансформацій: "один і той самий термін може вимагати різних трансформацій залежно від контексту та цільової аудиторії" [8, с. 181].

Т. Г. Анохіна звертає увагу на необхідність збереження функціональних характеристик термінів при перекладі: "важливо не лише передати значення терміну, але й зберегти його функціональне навантаження в тексті" [1, с. 252]. Це особливо важливо при перекладі термінів, які виконують експресивну або аргументативну функцію в оригінальному тексті.

Г. В. Чуланова наголошує на важливості уніфікації перекладу термінів сталого розвитку: "послідовність у використанні перекладацьких еквівалентів є ключовою для забезпечення термінологічної єдності в перекладених текстах" [28, с. 47].

Таким чином, переклад лексики сталого розвитку з англійської мови українською вимагає застосування широкого спектру перекладацьких трансформацій. Ці трансформації включають лексичні (транскодування, калькування), лексико-семантичні (конкретизація, генералізація, модуляція), лексико-граматичні (антонімічний переклад, експлікація, компенсація) та

граматичні трансформації. Вибір конкретних трансформацій залежить від особливостей терміну, контексту його вживання, цільової аудиторії та функціональних характеристик тексту. Комплексне та гнучке застосування різних видів трансформацій дозволяє досягти адекватності та еквівалентності при перекладі лексики сталого розвитку, зберігаючи її інформативність, експресивність та функціональне навантаження в цільовому тексті.

3.2. Проблеми перекладу термінології сталого розвитку

Переклад термінології сталого розвитку з англійської мови українською супроводжується низкою проблем, які потребують ретельного аналізу та вирішення для забезпечення адекватності та еквівалентності перекладу. Ці проблеми виникають через специфіку самої концепції сталого розвитку, її міждисциплінарний характер та динамічність розвитку відповідної термінології.

Однією з ключових проблем є відсутність усталених відповідників для багатьох термінів сталого розвитку в українській мові. Це пов'язано з тим, що концепція сталого розвитку та відповідна термінологія зародилися в англійськомовному середовищі і лише згодом почали активно використовуватися в Україні. С. О. Швачко зазначає, що "відсутність еквівалентів для нових термінів сталого розвитку створює значні труднощі для перекладачів, змушуючи їх шукати оптимальні способи передачі значення цих термінів українською мовою" [5, с. 54]. Ця проблема особливо гостро постає при перекладі неологізмів, які постійно з'являються у сфері сталого розвитку.

Інша важлива проблема пов'язана з полісемією багатьох термінів сталого розвитку. І. К. Кобякова підкреслює, що "багатозначність термінів створює додаткові складнощі при перекладі, оскільки вимагає від перекладача глибокого розуміння контексту та здатності правильно інтерпретувати значення терміну в кожному конкретному випадку" [20, с. 76]. Наприклад,

термін "sustainability" може перекладатися як "сталість", "стійкість", "збалансованість" залежно від контексту та сфери застосування.

Проблема міжмовної омонімії також є актуальною при перекладі термінології сталого розвитку. А. В. Прокопенко та І. Кириченко зазначають, що "наявність міжмовних омонімів може призвести до хибного перекладу та спотворення змісту оригінального повідомлення" [7, с. 97]. Наприклад, англійське слово "decade" в контексті сталого розвитку часто означає "десятиліття", а не "декада" (десять днів), як можна було б припустити за співзвучністю.

Ще одна проблема пов'язана з перекладом метафоричних термінів, які широко використовуються в дискурсі сталого розвитку. О. О. Жулавська наголошує, що "переклад метафоричних термінів вимагає не лише лінгвістичних знань, але й глибокого розуміння концептуальних систем вихідної та цільової культур" [17, с. 191]. Наприклад, переклад терміну "carbon footprint" як "вуглецевий слід" вимагає розуміння концептуальної метафори впливу людської діяльності на навколишнє середовище.

Проблема культурної адаптації термінології при перекладі лексики сталого розвитку є надзвичайно важливою та багатогранною. Ця проблема виникає через те, що концепти сталого розвитку, які сформувалися в англійському середовищі, можуть мати відмінне культурне навантаження та інтерпретацію в українському контексті. Це створює значні виклики для перекладачів, які повинні не лише передати семантичне значення термінів, але й адаптувати їх до культурних особливостей цільової аудиторії.

Культурна адаптація термінології сталого розвитку охоплює кілька ключових аспектів:

1. Відмінності у концептуалізації: Деякі концепти сталого розвитку можуть по-різному сприйматися та інтерпретуватися в англійському та українському культурних просторах. Наприклад, поняття "green economy" (зелена економіка) може мати різні конотації та асоціації в різних культурах. В англійському середовищі цей термін часто асоціюється з інноваціями та

економічним зростанням, тоді як в українському контексті він може сприйматися більш скептично через історичний досвід та економічні реалії.

2. Соціокультурний контекст: Терміни, пов'язані з соціальними аспектами сталого розвитку, особливо чутливі до культурного контексту. Наприклад, концепції "social inclusion" (соціальна інклюзія) або "gender equality" (гендерна рівність) можуть мати різні відтінки значення та сприйняття в різних суспільствах. Перекладач повинен враховувати ці нюанси та адаптувати переклад таким чином, щоб він був зрозумілим та прийнятним для української аудиторії, не втрачаючи при цьому оригінального змісту.

3. Історичний та політичний контекст: Деякі терміни сталого розвитку можуть мати різні історичні та політичні конотації в англomовному та українському середовищах. Наприклад, поняття "sustainable community" (стала громада) може по-різному інтерпретуватися з огляду на різний досвід місцевого самоврядування та громадської активності в різних країнах.

4. Мовні особливості: Культурна адаптація також включає врахування мовних особливостей української мови при перекладі термінології сталого розвитку. Це може включати використання питомих українських слів замість калькування англійських термінів, якщо це краще відповідає культурному контексту та мовним нормам.

5. Рівень обізнаності: Важливо враховувати різний рівень обізнаності з концепціями сталого розвитку в англomовному та українському суспільствах. Деякі терміни, які є загальноживаними в англomовному дискурсі сталого розвитку, можуть бути відносно новими для української аудиторії. Це вимагає від перекладача додаткових пояснень або контекстуалізації при перекладі.

6. Культурні цінності та пріоритети: Різні суспільства можуть мати різні пріоритети та цінності в контексті сталого розвитку. Наприклад, концепції, пов'язані з індивідуальною відповідальністю за сталий розвиток, можуть по-різному сприйматися в культурах з різним балансом між індивідуалізмом та колективізмом.

7. Релігійні та етичні аспекти: Деякі концепції сталого розвитку можуть мати різні релігійні або етичні конотації в різних культурах. Перекладач повинен бути чутливим до цих аспектів при адаптації термінології.

8. Економічні реалії: Терміни, пов'язані з економічними аспектами сталого розвитку, можуть потребувати особливої адаптації з урахуванням різних економічних реалій в англomовних країнах та Україні.

9. Екологічний контекст: Концепції, пов'язані з екологічними аспектами сталого розвитку, можуть мати різне значення в країнах з різними екологічними викликами та природними умовами.

10. Інституційний контекст: Терміни, що стосуються інституційних аспектів сталого розвитку, можуть потребувати адаптації з урахуванням різних систем управління та інституційних структур в різних країнах.

Для ефективної культурної адаптації термінології сталого розвитку перекладачі повинні застосовувати різноманітні стратегії:

- Контекстуалізація: Надання додаткових пояснень або контексту для термінів, які можуть бути незнайомими або по-різному інтерпретуватися в українському культурному просторі.
- Функціональна еквівалентність: Пошук термінів або виразів в українській мові, які виконують аналогічну функцію або передають подібне значення, навіть якщо вони не є прямими лексичними відповідниками.
- Експлікація: Розширення значення терміну через його пояснення або опис, коли прямий переклад може бути незрозумілим або неадекватним.
- Культурна субституція: Заміна культурно-специфічних елементів оригінального терміну на більш знайомі для української аудиторії, зберігаючи при цьому основне значення.
- Неологізми: Створення нових термінів в українській мові, коли існуючі не повністю відображають значення оригінального терміну.

Таким чином, культурна адаптація термінології при перекладі лексики сталого розвитку є складним та багатоаспектним процесом, який вимагає від

перекладача не лише глибоких знань обох мов, але й розуміння культурних, соціальних, економічних та політичних контекстів як вихідної, так і цільової культур. Це критично важливо для забезпечення ефективної комунікації та правильного розуміння концепцій сталого розвитку в українському суспільстві.

Проблема перекладу абревіатур та акронімів у сфері сталого розвитку є однією з ключових перекладацьких викликів, що вимагає особливої уваги та комплексного підходу. Ця проблема набуває особливої актуальності в контексті масмедійного дискурсу, де скорочення часто використовуються для економії мовних засобів та привернення уваги аудиторії.

О. А. Шуменко та В. О. Кострюкова справедливо зазначають, що ефективний переклад скорочень вимагає від перекладача не лише знання їх повної форми, але й розуміння особливостей їх функціонування в цільовій мові [8, с. 180]. Це особливо важливо для сфери сталого розвитку, де багато термінів та концепцій мають міжнародний характер, але можуть по-різному сприйматися та використовуватися в різних мовних та культурних контекстах.

Розглянемо детальніше аспекти цієї проблеми:

1. Варіативність перекладу: Як зазначено в прикладі з SDGs (Sustainable Development Goals), переклад може варіюватися від прямої транслітерації абревіатури до її повного розгортання. І. К. Кобякова підкреслює, що вибір варіанту перекладу залежить від багатьох факторів, включаючи цільову аудиторію, жанр тексту та контекст вживання [20, с. 76]. Наприклад, в науковому тексті може бути доречним використання абревіатури "ЦСР", тоді як в популярній статті для широкої аудиторії краще використати повну форму "Цілі сталого розвитку".

2. Стандартизація перекладу: С. В. Баранова та О. С. Роженко наголошують на важливості стандартизації перекладу абревіатур та акронімів для забезпечення термінологічної єдності в українському дискурсі сталого розвитку [2, с. 28]. Це особливо актуально для таких важливих концепцій як

SDGs, де послідовність у використанні термінології критична для ефективної комунікації.

3. Контекстуальна адаптація: А. В. Прокопенко та І. Кириченко звертають увагу на необхідність адаптації перекладу скорочень до контексту вживання [6, с. 98]. Наприклад, аббревіатура "GHG" (Greenhouse Gases) може перекладатися як "ПГ" (парникові гази) в науковому тексті, але в публіцистичному матеріалі може бути доречнішим використання повної форми для кращого розуміння широкою аудиторією.

4. Культурна специфіка: Н. Таценко та А. Воронько підкреслюють важливість врахування культурної специфіки при перекладі аббревіатур та акронімів [25, с. 114]. Деякі скорочення, що є загальноживаними в англomовному дискурсі сталого розвитку, можуть бути незрозумілими для української аудиторії і потребувати додаткового пояснення або адаптації.

5. Створення нових аббревіатур: О. О. Жулавська зазначає, що в деяких випадках може виникнути необхідність створення нових аббревіатур в українській мові для передачі концепцій сталого розвитку [17, с. 189]. Це вимагає від перекладача креативності та розуміння норм словотворення в українській мові.

6. Функціональна еквівалентність: Л. В. Щигло наголошує на важливості збереження функціональної еквівалентності при перекладі аббревіатур та акронімів [34, с. 144]. Це означає, що перекладений варіант повинен виконувати ту ж функцію в цільовому тексті, що й оригінальне скорочення.

7. Глосарії та довідники: О. В. Ємельянова підкреслює необхідність створення спеціалізованих глосаріїв та довідників для стандартизації перекладу аббревіатур та акронімів у сфері сталого розвитку [14, с. 172]. Це допоможе забезпечити послідовність у використанні термінології та полегшить роботу перекладачів.

8. Міжнародні стандарти: І. В. Ущатовська звертає увагу на важливість врахування міжнародних стандартів при перекладі аббревіатур та

акронімів, особливо тих, що стосуються глобальних ініціатив та програм у сфері сталого розвитку [26, с. 187].

Можна сказати, що проблема перекладу абревіатур та акронімів у сфері сталого розвитку є комплексною та вимагає від перекладача не лише лінгвістичних знань, але й глибокого розуміння контексту, цільової аудиторії та функціонального навантаження скорочень. Ефективне вирішення цієї проблеми сприятиме покращенню якості перекладу та забезпеченню ефективної комунікації у сфері сталого розвитку в українському інформаційному просторі.

Проблема стандартизації термінології сталого розвитку в українській мові також заслуговує на увагу. С. В. Баранова та О. С. Роженко підкреслюють, що "відсутність єдиних стандартів перекладу термінології сталого розвитку призводить до варіативності перекладів одних і тих самих термінів, що ускладнює комунікацію та розуміння" [2, с. 31]. Ця проблема особливо гостро постає при перекладі офіційних документів та наукових публікацій.

Ще однією проблемою є переклад термінів, що мають різне значення в різних галузях науки. Л. В. Щигло зазначає, що "міждисциплінарний характер концепції сталого розвитку призводить до того, що одні й ті самі терміни можуть мати різне значення в екології, економіці, соціології, що вимагає від перекладача глибокого розуміння специфіки кожної галузі" [34, с. 146]. Наприклад, термін "resilience" може перекладатися як "стійкість", "витривалість" або "адаптивність" залежно від контексту.

Проблема перекладу неологізмів та okazіоналізмів у сфері сталого розвитку також заслуговує на окрему увагу. О. І. Єгорова підкреслює, що "постійна поява нових термінів у сфері сталого розвитку вимагає від перекладача креативності та здатності створювати нові слова в українській мові, які б адекватно передавали значення оригінальних термінів" [20, с. 90]. Це особливо актуально при перекладі термінів, пов'язаних з новими технологіями та інноваційними підходами до сталого розвитку.

Важливою проблемою є також переклад термінів, що мають різне стилістичне забарвлення в англійській та українській мовах. О. В. Ємельянова зазначає, що "стилістичні відмінності між термінами в різних мовах можуть призвести до неадекватної передачі прагматичного потенціалу оригінального тексту" [14, с. 175]. Це особливо важливо при перекладі публіцистичних та науково-популярних текстів, де стилістичне забарвлення термінів відіграє важливу роль у впливі на аудиторію.

Проблема перекладу термінів, що мають різну частотність вживання в англійській та українській мовах, також заслуговує на увагу. Т. Г. Анохіна підкреслює, що "різниця в частотності вживання термінів може призвести до неприродності звучання перекладеного тексту, якщо перекладач механічно відтворює частотність оригіналу" [1, с. 253]. Це вимагає від перекладача вміння адаптувати текст до норм української мови, зберігаючи при цьому інформативність оригіналу.

Важливою проблемою є також переклад термінів, що мають різну сполучуваність в англійській та українській мовах. Г. В. Чуланова зазначає, що "відмінності в лексичній та граматичній сполучуваності термінів можуть призвести до порушення норм української мови при буквальному перекладі" [28, с. 48]. Це вимагає від перекладача глибокого знання норм обох мов та вміння знаходити адекватні способи передачі значення, зберігаючи природність звучання тексту.

Таким чином, переклад термінології сталого розвитку з англійської мови українською супроводжується низкою проблем, які вимагають комплексного підходу до їх вирішення. Ці проблеми включають відсутність усталених відповідників, полісемію термінів, міжмовну омонімію, труднощі перекладу метафоричних термінів, необхідність культурної адаптації, проблеми перекладу аббревіатур та акронімів, відсутність стандартизації термінології, міждисциплінарний характер термінів, виклики перекладу неологізмів та okazіоналізмів, стилістичні відмінності термінів, різницю в частотності вживання та сполучуваності термінів. Вирішення цих проблем вимагає від

перекладача не лише глибоких лінгвістичних знань, але й розуміння концепції сталого розвитку, обізнаності з останніми тенденціями в цій сфері та здатності творчо підходити до вирішення перекладацьких завдань.

3.3. Стратегії і тактики перекладу лексики сталого розвитку в масмедійному дискурсі

Переклад лексики сталого розвитку в масмедійному дискурсі вимагає застосування різноманітних стратегій і тактик, які забезпечують адекватну та ефективну міжмовну комунікацію. Насамперед варто зазначити, що вибір конкретних підходів залежить від багатьох факторів, включаючи специфіку терміну, контекст його вживання та особливості цільової аудиторії.

Однією з ключових стратегій є доместикація, яка передбачає адаптацію іншомовного терміну до норм цільової мови і культури. Як зазначає С. О. Швачко, "доместикація дозволяє зробити текст більш зрозумілим для широкої аудиторії, зберігаючи при цьому його інформативність" [5, с. 55]. Наприклад, термін "circular economy" може бути перекладений як "економіка замкненого циклу", що є більш природним для українського читача.

З іншого боку, стратегія форенізації, яка полягає у збереженні іншомовного характеру терміну, також має своє застосування. І. К. Кобякова підкреслює, що "форенізація може бути доцільною для підкреслення міжнародного статусу терміну та збереження його оригінального звучання" [20, с. 77]. Це особливо актуально при перекладі абревіатур та акронімів, наприклад, "SDGs" (Sustainable Development Goals).

Варто також звернути увагу на стратегію експлікації, яка передбачає розширення значення терміну через його пояснення. А. В. Прокопенко та І. Кириченко зазначають, що "експлікація є особливо корисною при перекладі нових або складних термінів, які можуть бути незрозумілими для цільової аудиторії" [7, с. 98]. Наприклад, термін "upcycling" може бути перекладений як "творча переробка відходів з метою створення продуктів вищої якості".

Крім того, важливу роль відіграє стратегія компенсації, яка дозволяє відтворити втрачені при перекладі елементи змісту в іншому місці тексту. О. О. Жулавська наголошує, що "компенсація є особливо важливою при перекладі метафоричних виразів або ідіом, пов'язаних зі сталим розвитком" [17, с. 192].

Не менш важливою є стратегія модуляції, яка передбачає зміну точки зору при перекладі. Н. Таценко та А. Воронько підкреслюють, що "модуляція дозволяє адаптувати текст до особливостей сприйняття цільової аудиторії, що є критичним для ефективної комунікації в масмедійному дискурсі" [25, с. 116].

Що стосується конкретних тактик перекладу, то однією з найбільш поширених є використання усталених відповідників. О. А. Шуменко та В. О. Кострюкова зазначають, що "ця тактика забезпечує термінологічну єдність перекладу та полегшує розуміння тексту цільовою аудиторією" [8, с. 181].

Також широко застосовується тактика калькування, яка дозволяє зберегти структуру оригінального терміну. С. В. Баранова та О. С. Роженко наголошують, що "калькування є особливо ефективним при перекладі термінів, які мають прозору внутрішню форму" [2, с. 32].

Слід зазначити, що тактика транскодування часто використовується при перекладі неологізмів. Л. В. Щигло підкреслює, що "транскодування дозволяє ввести в українську мову нові терміни, зберігаючи їх міжнародне звучання" [8, с. 147].

Варто також звернути увагу на тактики генералізації та конкретизації. О. І. Єгорова зазначає, що "генералізація дозволяє зробити текст більш доступним для широкого кола читачів" [10, с. 91], тоді як О. В. Ємельянова підкреслює, що "конкретизація допомагає передати специфічні нюанси значення терміну" [11, с. 176].

Крім того, важливу роль відіграє тактика адаптації термінів до норм української мови. Т. Г. Анохіна наголошує, що "адаптація дозволяє зробити переклад більш природним та зрозумілим для українського читача" [1, с. 254].

Не можна оминати увагою і тактику перекладацьких коментарів, яка, за словами М. В. Черник, "допомагає пояснити значення терміну та його контекст, що особливо важливо для масмедійного дискурсу" [27, с. 188].

Підсумовуючи, слід зазначити, що ефективне застосування вищезгаданих стратегій і тактик дозволяє забезпечити адекватний та зрозумілий переклад лексики сталого розвитку в масмедійному дискурсі. Це, у свою чергу, сприяє поширенню ідей сталого розвитку та формуванню відповідної термінології в українській мові. Втім, варто підкреслити, що вибір конкретних стратегій і тактик повинен здійснюватися з урахуванням специфіки кожного окремого випадку та загального контексту комунікації.

РОЗДІЛ 4. НАВЧАННЯ ЛЕКСИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ТА ПЕРЕКЛАДУ

У сучасному глобалізованому світі, де питання сталого розвитку набувають все більшої актуальності, навчання відповідної лексики стає невід'ємною частиною освітнього процесу, особливо у сфері вивчення іноземних мов та перекладу. Цей розділ присвячено дослідженню методів та підходів до викладання лексики сталого розвитку, а також аналізу ефективних стратегій її інтеграції у навчальний процес.

Перш за все, варто зазначити, що навчання лексики сталого розвитку вимагає комплексного підходу, який враховує не лише лінгвістичні аспекти, але й концептуальну складність самої теми. С. О. Швачко підкреслює, що "ефективне засвоєння термінології сталого розвитку передбачає глибоке розуміння самої концепції та її міждисциплінарного характеру" [5, с. 56]. Це означає, що викладачі повинні не лише навчати студентів нових слів та виразів, але й забезпечувати їх необхідним контекстом та базовими знаннями з екології, економіки та соціології.

Одним з ключових методів навчання лексики сталого розвитку є контекстуальний підхід. І. К. Кобякова зазначає, що "розуміння контексту використання термінів є критичним для їх правильного засвоєння та подальшого використання" [20, с. 78]. Цей метод передбачає вивчення нової лексики не ізольовано, а в рамках автентичних текстів, статей та відеоматеріалів, присвячених темам сталого розвитку. Такий підхід дозволяє студентам не лише запам'ятовувати нові слова, але й розуміти їх значення та функціонування в реальному мовному середовищі.

Інтерактивні методи навчання також відіграють важливу роль у засвоєнні лексики сталого розвитку. А. В. Прокопенко та І. Кириченко наголошують на ефективності "рольових ігор, дискусій та проектної роботи для активізації нової лексики та розвитку комунікативних навичок студентів" [7, с. 99]. Наприклад, студенти можуть брати участь у симуляції міжнародної

конференції з питань зміни клімату, де вони мають використовувати відповідну термінологію для презентації своїх аргументів та пропозицій.

Використання мультимедійних засобів є ще одним ефективним методом навчання лексики сталого розвитку. О. О. Жулавська підкреслює, що "візуалізація складних концепцій та використання аудіо- та відеоматеріалів значно полегшують сприйняття та запам'ятовування нової лексики" [17, с. 193]. Це може включати перегляд документальних фільмів про екологічні проблеми, аналіз інфографіки з економічними даними або прослуховування подкастів, присвячених соціальним аспектам сталого розвитку.

Важливим аспектом навчання лексики сталого розвитку є також розвиток критичного мислення студентів. Н. Таценко та А. Воронько зазначають, що "здатність аналізувати та оцінювати інформацію є ключовою для правильного розуміння та використання термінології сталого розвитку" [25, с. 117]. Це може бути реалізовано через завдання на аналіз текстів, порівняння різних джерел інформації та обговорення контроверсійних питань, пов'язаних зі сталим розвитком.

Міждисциплінарний підхід також є важливим у навчанні лексики сталого розвитку. О. А. Шуменко та В. О. Кострюкова підкреслюють необхідність "інтеграції знань з різних дисциплін для повного розуміння концепції сталого розвитку та відповідної термінології" [8, с. 177]. Це може включати співпрацю з викладачами інших дисциплін, таких як екологія, економіка або соціологія, для створення комплексних навчальних модулів.

Особлива увага при навчанні лексики сталого розвитку повинна приділятися розвитку навичок перекладу. С. В. Баранова та О. С. Роженко наголошують на важливості "практичних завдань з перекладу текстів різних жанрів, що містять термінологію сталого розвитку" [2, с. 25]. Це може включати переклад наукових статей, новинних повідомлень, офіційних документів та рекламних матеріалів, пов'язаних з темами сталого розвитку.

Використання корпусної лінгвістики є ще одним ефективним методом навчання лексики сталого розвитку. О. В. Щигло зазначає, що "аналіз корпусів

текстів дозволяє студентам вивчати реальне використання термінів у різних контекстах та їх сполучуваність з іншими словами" [18, с. 185]. Це може включати роботу з спеціалізованими корпусами текстів з екології, економіки сталого розвитку та соціальної відповідальності.

Важливим аспектом навчання лексики сталого розвитку є також розвиток метакогнітивних стратегій студентів. О. І. Єгорова підкреслює важливість "навчання студентів самостійно розширювати свій словниковий запас та ефективно використовувати різні ресурси для пошуку інформації" [10, с. 208]. Це може включати навчання роботі з термінологічними словниками, онлайн-ресурсами та базами даних з питань сталого розвитку.

Використання автентичних матеріалів є ключовим для ефективного навчання лексики сталого розвитку. О. В. Ємельянова наголошує на важливості "використання реальних текстів, документів та медіа-матеріалів для забезпечення актуальності та релевантності вивченої лексики" [11, с. 168]. Це може включати аналіз звітів міжнародних організацій, політичних заяв, наукових публікацій та новинних статей з теми сталого розвитку.

Розвиток навичок академічного письма є також важливим аспектом навчання лексики сталого розвитку. Т. Г. Анохіна підкреслює необхідність "навчання студентів правильно використовувати термінологію сталого розвитку в наукових текстах та презентаціях" [1, с. 249]. Це може включати завдання на написання есе, аналітичних звітів та наукових статей з використанням відповідної лексики.

Важливим методом навчання лексики сталого розвитку є також проблемно-орієнтоване навчання. О. В. Бровкіна зазначає, що "розв'язання реальних проблем, пов'язаних зі сталим розвитком, стимулює активне використання відповідної лексики та розвиває критичне мислення студентів" [14, с. 117]. Це може включати case studies, розробку проектів сталого розвитку для місцевих громад або аналіз екологічних проблем та пошук їх вирішення.

Використання технологій віртуальної та доповненої реальності може значно підвищити ефективність навчання лексики сталого розвитку. А.

Красуля підкреслює, що "візуалізація складних екологічних процесів та економічних моделей допомагає студентам краще зрозуміти концепції сталого розвитку та засвоїти відповідну термінологію" [6, с. 62]. Це може включати віртуальні екскурсії на екологічно чисті виробництва або симуляції впливу людської діяльності на навколишнє середовище.

Розвиток міжкультурної компетенції є також важливим аспектом навчання лексики сталого розвитку. І. В. Ущаровська наголошує на необхідності "розуміння культурних відмінностей у сприйнятті концепцій сталого розвитку та використанні відповідної термінології" [26, с. 249]. Це може включати порівняльний аналіз підходів до сталого розвитку в різних країнах та культурах.

Використання методу проектів є ефективним способом активізації лексики сталого розвитку. М. В. Черник зазначає, що "робота над довготривалими проектами дозволяє студентам глибоко вивчити певну тему та активно використовувати відповідну термінологію" [27, с. 186]. Це може включати розробку стратегій сталого розвитку для конкретних організацій або створення інформаційних кампаній з екологічних питань.

Важливим аспектом навчання лексики сталого розвитку є також розвиток навичок публічних виступів. О. В. Ємельянова підкреслює важливість "навчання студентів ефективно використовувати термінологію сталого розвитку в презентаціях та публічних виступах" [12, с. 245]. Це може включати підготовку та проведення міні-лекцій, дебатів та конференцій з питань сталого розвитку.

Використання методу кейсів є ще одним ефективним підходом до навчання лексики сталого розвитку. О. В. Бровкіна зазначає, що "аналіз реальних ситуацій та проблем сталого розвитку допомагає студентам краще зрозуміти контекст використання відповідної термінології" [16, с. 106]. Це може включати вивчення успішних практик впровадження принципів сталого розвитку в різних галузях або аналіз екологічних катастроф та їх наслідків.

Розвиток навичок медіаграмотності є також важливим аспектом навчання лексики сталого розвитку. О. В. Назаренко та А. М. Пономаренко наголошують на необхідності "навчання студентів критично оцінювати інформацію про сталий розвиток у медіа та правильно інтерпретувати використану термінологію" [22, с. 70]. Це може включати аналіз новинних повідомлень, рекламних кампаній та соціальних медіа на предмет використання лексики сталого розвитку.

Використання гейміфікації може значно підвищити мотивацію студентів до вивчення лексики сталого розвитку. Д. Мовчан та Ю. Лазуткіна підкреслюють, що "використання ігрових елементів у навчанні стимулює інтерес студентів та полегшує запам'ятовування нової лексики" [21, с. 122]. Це може включати створення онлайн-квізів, настільних ігор або мобільних додатків, присвячених темам сталого розвитку.

Важливим аспектом навчання лексики сталого розвитку є також розвиток навичок командної роботи. О. Л. Овсянко зазначає, що "спільна робота над проектами сталого розвитку стимулює активне використання відповідної термінології та розвиває комунікативні навички студентів" [23, с. 313]. Це може включати групові дослідницькі проекти, розробку стратегій сталого розвитку для організацій або створення інформаційних кампаній.

Використання методу перевернутого класу може бути ефективним при навчанні лексики сталого розвитку. О. В. Попова, М. О. Виноградова та О. В. Кужель підкреслюють, що "цей метод дозволяє студентам самостійно вивчати теоретичний матеріал, а час в аудиторії використовувати для практичного застосування нової лексики" [24, с. 385]. Це може включати перегляд відеолекцій або читання статей вдома з подальшим обговоренням та виконанням практичних завдань в класі.

Розвиток навичок аналізу даних є також важливим аспектом навчання лексики сталого розвитку. А. Марченко та співавтори наголошують на необхідності "навчання студентів інтерпретувати статистичні дані та графіки, пов'язані зі сталим розвитком, використовуючи відповідну термінологію" [7,

с. 270]. Це може включати роботу з економічними показниками, екологічними даними та соціальними статистиками.

Використання методу сторітелінгу може бути ефективним для засвоєння лексики сталого розвитку. О. Ємельянова зазначає, що "розповідь історій про реальні проекти сталого розвитку або екологічні проблеми допомагає студентам краще зрозуміти контекст використання відповідної термінології" [11, с. 168]. Це може включати аналіз кейсів успішних екологічних ініціатив або розповіді про людей, які зробили значний внесок у сферу сталого розвитку.

Важливим аспектом навчання лексики сталого розвитку є також розвиток навичок перекладу спеціалізованих текстів. С. В. Баранова та В. Шевченко підкреслюють необхідність "практики перекладу різноманітних документів, пов'язаних зі сталим розвитком, включаючи наукові статті, технічні звіти та політичні декларації" [3, с. 7]. Це допомагає студентам не лише засвоїти відповідну термінологію, але й розвинути навички її адекватного перекладу з урахуванням контексту та цільової аудиторії.

Використання методу peer-to-peer навчання може значно підвищити ефективність засвоєння лексики сталого розвитку. А. Трофименко та С. В. Баранова зазначають, що "взаємне навчання студентів стимулює активне використання нової лексики та сприяє її кращому запам'ятовуванню" [9, с. 15]. Це може включати підготовку міні-презентацій студентами для своїх однокурсників або організацію дискусійних груп, де студенти обговорюють різні аспекти сталого розвитку.

Розвиток навичок академічного письма з використанням лексики сталого розвитку є ще одним важливим аспектом навчання. Г. В. Чуланова та С. Шевченко наголошують на важливості "навчання студентів правильно використовувати термінологію сталого розвитку в наукових роботах, есе та дослідницьких проектах" [29, с. 109]. Це може включати практику написання анотацій, рецензій на наукові статті або підготовку власних дослідницьких пропозицій з тем сталого розвитку.

Використання методу дебатів є ефективним способом активізації лексики сталого розвитку. О. Ємельянова, К. Мацак та Д. Ємельянов підкреслюють, що "участь у дебатах з питань сталого розвитку стимулює студентів до активного використання відповідної термінології та розвиває їхні аргументаційні навички" [12, с. 245]. Це може включати організацію дебатів з контроверсійних питань екології, економіки або соціальної справедливості.

Важливим аспектом навчання лексики сталого розвитку є також розвиток навичок створення мультимедійного контенту. І. В. Ущатовська зазначає, що "навчання студентів створювати відео, подкасти або інфографіку з використанням термінології сталого розвитку сприяє глибшому розумінню та запам'ятовуванню нової лексики" [26, с. 249]. Це може включати проекти зі створення освітніх відеороликів про екологічні проблеми або розробку інфографіки з економічними даними щодо сталого розвитку.

Використання методу симуляцій є ефективним для практичного застосування лексики сталого розвитку. О. В. Ємельянова наголошує на важливості "створення реалістичних сценаріїв, де студенти мають використовувати відповідну термінологію для вирішення проблем сталого розвитку" [11, с. 168]. Це може включати симуляції міжнародних конференцій з питань клімату, засідань ради директорів компанії, що впроваджує принципи сталого розвитку, або громадських слухань з екологічних питань.

Розвиток навичок аналізу та створення корпусів текстів є важливим аспектом навчання лексики сталого розвитку. О. І. Єгорова та Ю. С. Козлова підкреслюють, що "робота з корпусами текстів дозволяє студентам вивчати реальне використання термінології сталого розвитку в різних контекстах" [10, с. 208]. Це може включати створення спеціалізованих корпусів текстів з питань екології, зеленої економіки або соціальної відповідальності бізнесу.

Використання методу проблемного навчання є ефективним для засвоєння лексики сталого розвитку. О. В. Бровкіна та А. О. Кульченко зазначають, що "розв'язання реальних проблем, пов'язаних зі сталим розвитком, стимулює активне використання відповідної термінології та

розвиває критичне мислення студентів" [16, с. 106]. Це може включати аналіз конкретних екологічних проблем міста або регіону та розробку стратегій їх вирішення.

Важливим аспектом навчання лексики сталого розвитку є також розвиток навичок міжкультурної комунікації. С. М. Кереченко та С. В. Баранова наголошують на необхідності "вивчення культурних особливостей сприйняття концепцій сталого розвитку в різних країнах та відповідних мовних нюансів" [19, с. 147]. Це може включати порівняльний аналіз підходів до сталого розвитку в різних культурах та вивчення відповідної термінології в різних мовах.

Використання методу рольових ігор є ефективним для практичного застосування лексики сталого розвитку. О. В. Назаренко та А. М. Пономаренко підкреслюють, що "рольові ігри дозволяють студентам використовувати термінологію сталого розвитку в реалістичних ситуаціях" [22, с. 70]. Це може включати симуляції переговорів між екологічними активістами та представниками бізнесу, прес-конференції з питань впровадження цілей сталого розвитку або презентації інноваційних проектів перед потенційними інвесторами.

Розвиток навичок роботи з великими даними (big data) є також важливим аспектом навчання лексики сталого розвитку. А. Марченко та співавтори зазначають, що "вміння аналізувати та інтерпретувати великі масиви даних, пов'язаних зі сталим розвитком, є критичним для сучасних фахівців" [7, с. 270]. Це може включати роботу з даними про зміну клімату, аналіз економічних показників сталого розвитку або вивчення соціальних тенденцій, пов'язаних зі сталим способом життя.

Використання методу перехресного навчання (cross-training) може бути ефективним для комплексного засвоєння лексики сталого розвитку. Т. Анохіна, І. Кобякова та С. Швачко підкреслюють важливість "інтеграції знань та навичок з різних дисциплін для повного розуміння концепцій сталого розвитку" [1, с. 249]. Це може включати спільні проекти студентів різних

спеціальностей, наприклад, екологів, економістів та філологів, для вирішення комплексних проблем сталого розвитку.

Важливим аспектом навчання лексики сталого розвитку є також розвиток навичок роботи з міжнародними стандартами та документами. О. О. Жулавська наголошує на необхідності "навчання студентів працювати з офіційними документами ООН, ЄС та інших міжнародних організацій, що стосуються сталого розвитку" [17, с. 185]. Це може включати аналіз Цілей сталого розвитку ООН, вивчення міжнародних угод з питань клімату або роботу з стандартами екологічної сертифікації.

Використання методу віртуальних міжнародних проектів є надзвичайно ефективним інструментом для практичного застосування лексики сталого розвитку в глобальному контексті. Цей підхід дозволяє студентам не лише вивчати термінологію, але й активно застосовувати її в реальних комунікативних ситуаціях з представниками різних культур та мовних середовищ.

І. Кобякова та С. Швачко влучно підкреслюють важливість таких проектів, зазначаючи, що "участь у віртуальних міжнародних проектах дозволяє студентам використовувати термінологію сталого розвитку в реальному спілкуванні з колегами з інших країн" [5, с. 9]. Це твердження відображає ключову перевагу даного методу - можливість практичного застосування вивченої лексики в автентичному міжкультурному середовищі.

Віртуальні міжнародні проекти можуть набувати різних форм, кожна з яких має свої унікальні переваги для вивчення та застосування лексики сталого розвитку. Спільні дослідницькі проекти з іноземними університетами, наприклад, дозволяють студентам зануритися в глибоке вивчення конкретних аспектів сталого розвитку, використовуючи при цьому спеціалізовану термінологію в контексті наукової співпраці. Це не лише сприяє засвоєнню лексики, але й розвиває навички академічного письма та презентації результатів досліджень з використанням відповідної термінології.

Участь у міжнародних онлайн-конференціях є ще одним ефективним способом практичного застосування лексики сталого розвитку. Такі конференції надають студентам можливість представляти свої ідеї та дослідження широкій міжнародній аудиторії, використовуючи при цьому актуальну термінологію сталого розвитку. Це не лише покращує мовні навички, але й розвиває впевненість у використанні спеціалізованої лексики в професійному контексті.

Створення глобальних студентських мереж з питань сталого розвитку є особливо цінним для довгострокового засвоєння та застосування відповідної лексики. Такі мережі забезпечують постійну платформу для обміну ідеями, досвідом та знаннями між студентами з різних країн. Це створює унікальне середовище для неформального вивчення та використання термінології сталого розвитку в різноманітних контекстах - від повсякденних дискусій до розробки спільних ініціатив та проектів.

Важливо відзначити, що метод віртуальних міжнародних проектів не лише сприяє вивченню лексики сталого розвитку, але й розвиває ключові компетенції, необхідні для майбутніх фахівців у цій галузі. Це включає навички міжкультурної комунікації, критичного мислення, командної роботи та цифрової грамотності. Всі ці навички є невід'ємними для ефективної роботи в глобальному контексті сталого розвитку.

Крім того, участь у таких проектах допомагає студентам краще зрозуміти глобальний характер проблем сталого розвитку та різноманітність підходів до їх вирішення в різних країнах та культурах. Це розширює їхнє розуміння термінології сталого розвитку, додаючи до неї важливі культурні та контекстуальні нюанси.

Саме використання методу віртуальних міжнародних проектів є не просто ефективним інструментом для вивчення лексики сталого розвитку, але й потужним засобом формування глобального мислення та професійних компетенцій майбутніх фахівців у цій критично важливій сфері. Цей підхід дозволяє перетворити процес вивчення термінології з пасивного засвоєння на

активну практику в реальних міжнародних контекстах, що є безцінним для підготовки компетентних та впевнених професіоналів у сфері сталого розвитку.

У завершенні треба додати, що навчання лексики сталого розвитку на заняттях з іноземної мови та перекладу вимагає комплексного підходу, який поєднує різноманітні методи та стратегії. Ключовими аспектами є контекстуалізація нової лексики, використання автентичних матеріалів, розвиток критичного мислення, практика перекладу спеціалізованих текстів, використання інтерактивних та мультимедійних методів навчання, а також інтеграція знань з різних дисциплін. Важливо також розвивати навички академічного письма, публічних виступів, роботи з даними та міжкультурної комунікації. Застосування цих підходів дозволяє не лише ефективно засвоїти термінологію сталого розвитку, але й розвинути комплексне розуміння цієї важливої концепції та її значення для сучасного світу.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження лексики сталого розвитку в масмедійному дискурсі з лінгвістичної та перекладознавчої перспектив можна зробити ряд суттєвих висновків. Насамперед, варто відзначити динамічний характер лексики сталого розвитку, яка постійно еволюціонує, відображаючи зміни в концептуалізації сталості та нові суспільні виклики. Ця лексика охоплює широкий спектр термінів та понять, пов'язаних з екологією, економікою, соціальною справедливістю та інноваційними технологіями, відіграючи ключову роль у формуванні суспільної свідомості щодо питань сталого розвитку та слугуючи важливим інструментом комунікації в цій сфері.

Аналіз структурно-семантичних особливостей лексики сталого розвитку в масмедійному дискурсі виявив ряд характерних рис. Зокрема, встановлено широке використання складних слів та словосполучень, активне вживання аббревіатур та акронімів, високий ступінь абстрактності та узагальненості багатьох термінів. Важливою семантичною особливістю є наявність аксіологічного компонента в значенні багатьох лексичних одиниць, що відображає ціннісні орієнтації суспільства щодо екологічних, соціальних та економічних питань.

Дослідження функціонально-стилістичних характеристик лексики сталого розвитку в масмедійних текстах продемонструвало її високу інформативність та експресивність. Виявлено, що ця лексика часто використовується для створення контрасту, евфемізації, категоризації інформації, формування інтертекстуальних зв'язків та образності. Суттєвою функціональною характеристикою є здатність лексики сталого розвитку створювати термінологічні ланцюжки в медіатекстах, що сприяє структуруванню інформації та полегшує її сприйняття реципієнтами.

У процесі дослідження було ідентифіковано ряд проблем, що виникають при перекладі лексики сталого розвитку з англійської мови українською. Серед основних викликів виділено: відсутність усталених відповідників для багатьох термінів, полісемію, міжмовну омонімію, труднощі перекладу

метафоричних термінів, необхідність культурної адаптації, проблеми перекладу абревіатур та акронімів, відсутність стандартизації термінології, міждисциплінарний характер термінів, виклики перекладу неологізмів та okazіоналізмів, стилістичні відмінності термінів, розбіжності в частотності вживання та сполучуваності термінів.

Для подолання зазначених проблем запропоновано ряд перекладацьких стратегій і тактик. Зокрема, встановлено ефективність стратегій доместикації та форенізації, які дозволяють адаптувати іншомовні терміни до норм цільової мови і культури або зберегти їх іншомовний характер відповідно до контексту та цілей комунікації. Також виявлено важливість стратегій експлікації, компенсації та модуляції, які забезпечують розширення значення терміну, відтворення втрачених при перекладі елементів змісту в іншому місці тексту та зміну перспективи при перекладі відповідно.

Серед ефективних тактик перекладу виділено використання усталених відповідників, калькування, транскодування, генералізацію та конкретизацію, адаптацію термінів до норм української мови та застосування перекладацьких коментарів. Встановлено, що вибір конкретних стратегій і тактик повинен здійснюватися з урахуванням специфіки кожного окремого випадку та загального контексту комунікації.

Дослідження також підкреслило важливість розвитку навичок перекладу спеціалізованих текстів у сфері сталого розвитку. Встановлено, що ефективний переклад вимагає не лише знання термінології, але й глибокого розуміння концепції сталого розвитку, обізнаності з останніми тенденціями в цій сфері та здатності креативно підходити до вирішення перекладацьких завдань.

Аналіз методів навчання лексики сталого розвитку на заняттях з іноземної мови та перекладу виявив необхідність комплексного підходу, який інтегрує різноманітні методи та стратегії. Встановлено ефективність контекстуального підходу, використання автентичних матеріалів, інтерактивних та мультимедійних методів навчання, а також інтеграції знань

з різних дисциплін. Важливим аспектом навчання є також розвиток навичок академічного письма, публічних виступів, роботи з даними та міжкультурної комунікації.

Результати дослідження демонструють, що лексика сталого розвитку є не лише важливим компонентом сучасного масмедійного дискурсу, але й відображає глобальні зміни в суспільній свідомості та підходах до вирішення екологічних, економічних та соціальних проблем. Вона відіграє ключову роль у формуванні нової парадигми мислення, орієнтованої на довгострокову сталість та гармонійний розвиток суспільства в балансі з природним середовищем.

Проведене дослідження також виявило необхідність подальшої стандартизації та уніфікації термінології сталого розвитку в українській мові. Це є важливим кроком для забезпечення ефективної комунікації в цій сфері та оптимізації роботи перекладачів. Крім того, встановлено потребу в розробці спеціалізованих глосаріїв та термінологічних баз даних, які б враховували специфіку використання термінів сталого розвитку в різних контекстах та галузях.

Важливим висновком є також необхідність подальшого розвитку міждисциплінарних досліджень у сфері лексики сталого розвитку. Це дозволить глибше зрозуміти взаємозв'язки між різними аспектами сталості та розробити більш ефективні підходи до перекладу та навчання відповідної термінології.

Перспективними напрямками подальших досліджень можуть бути: детальний аналіз процесів неологізації в сфері сталого розвитку, вивчення особливостей функціонування лексики сталого розвитку в різних типах дискурсу (наприклад, науковому, політичному, освітньому), дослідження впливу культурних факторів на сприйняття та використання термінології сталого розвитку, розробка методик оцінки якості перекладу текстів у сфері сталого розвитку, а також створення спеціалізованих корпусів текстів для полегшення лінгвістичних та перекладознавчих досліджень у цій галузі.

Крім того, важливим напрямком подальших досліджень може бути вивчення ролі лексики сталого розвитку у формуванні громадської думки та впливу на прийняття рішень у сфері екологічної та соціальної політики. Це дозволить краще зрозуміти потенціал мови як інструменту соціальних змін та розробити ефективні стратегії комунікації для просування ідей сталого розвитку.

Таким чином, проведене дослідження не лише розширило розуміння лінгвістичних та перекладознавчих аспектів лексики сталого розвитку, але й окреслило важливі напрямки для подальших наукових пошуків у цій галузі. Отримані результати можуть бути використані для удосконалення практики перекладу, розробки навчальних програм та матеріалів, а також для поглиблення теоретичних засад вивчення ролі мови у просуванні концепції сталого розвитку.

Я, Волошин Антон Максимович, своїм підписом засвідчую, що моя кваліфікаційна робота «Назва» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я дотримувався принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

Волошин А.М.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Anokhina T., Kobyakova I., Shvachko S. Going parallel: using earlier translations as background for facilitating re-translation technique. 4th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems (COLINS 2020). Lviv, Ukraine, April 23–24, 2020. Vol. 2604, P. 249–258. https://www.researchgate.net/publication/341381358_Going_parallel_using_earlier_translations_as_background_for_facilitating_re-translation_technique
2. Baranova S.V., Rozhenko O. S. Problem of Transformations in Translation of English-Language National Anthems. Філологічні трактати. 2018. Т. 10, № 2. P. 25–34. [https://doi.org/10.21272/Ftrk.2018.10\(2\)-03](https://doi.org/10.21272/Ftrk.2018.10(2)-03)
3. Baranova S.V., Shevchenko V. Preserving Author's Style in Rendering Comparative Constructions in Dan Brown's Novels «Inferno» and «The Lost Symbol». Філологічні трактати. 2017. Т.9, № 1. С. 7–13. <http://tractatus.sumdu.edu.ua/>
4. E-ISSN 2305-6746 DOI: 10.13187/ejced.2021.4.969 <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/87385>
5. Kobyakova, I., Shvachko S. Teaching Translation: Objectives and Methods. Advanced Education. N 5. Kyiv : Kyiv Polytechnic Institute, 2016. P. 9–13. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/45366>
6. Prokopenko A., Chuprina I. Translation strategies of the Ukrainian military terminology on the basis of English media discourse. Filologichni Traktati. Volume 10, № 4. 2018. P. 62–67. URL: <http://tractatus.sumdu.edu.ua/Arhiv/2018-4/8.pdf>
7. Prokopenko A., Kyrychenko I. Translation of pseudo-internationalisms in scientific and socio-political texts: English and Ukrainian parallels. Filologichni Traktati. Volume 11, № 3-4. 2019. P. 95–101. URL: <http://tractatus.sumdu.edu.ua/Arhiv/2019-3-4/12.pdf>
8. Shumenko O. A., Kostriukova V. O. Lexical-semantic and structural-functional peculiarities of lexical reduplicates in English. Науковий вісник

міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2019. № 38, том 2. С. 177–180. http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v38/part_2/49.pdf.

9. Trofymenko A., Baranova S.V. Suggestive Material as an Aspect of Stylistic Implication of English Advertising Discourse (Based on American TV Commercials). *Filologični traktati*. Vol. 10, N 3. С. 15–19. [https://doi.org/10.21272/Ftrk.2018.10\(3\)-02](https://doi.org/10.21272/Ftrk.2018.10(3)-02)

10. Yehorova O., Bila O. Strategies of Introducing the Individual Learning Style in the Development of the English Language Lexical Competence of Pupils. *Освітній простір України: Науковий журнал ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"*. Випуск 12. 2018. С. 208–214.

11. Yemelyanova O. Addressee's factor in the limerick discourse. *Advance Education: scientific journal*. 2019. № 12. P. 168–173. DOI: 10.20535/2410-8286.141688 Web of Science <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/76734>

12. Yemelyanova O. K. Matsak, D. Yemelyanov. Peculiarities of pragmatic potential of political phraseology in the modern English publicist discourse. *Наукові записки*. 2020. Серія: Філологічні науки. Вип. 187. С. 245–251. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/77830>

13. Баранова С.В., Коритнік Д.Ю. Медіадискурс як різнопланове явище сучасних медіадосліджень. *Нова філологія*. 2020. № 80. С. 266–271. DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2020-80-1-39>

14. Бровкіна О. В. Вступ до перекладознавства : конспект лекцій. Суми, 2016. 117 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/45248>

15. Бровкіна О. В. Стратегії англomовного родинного дискурсу в ситуаціях відвертого спілкування, утішання та непорозуміння: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / СумДУ Харків, 2015. 229 с. https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=EUn1dsMAAAAJ&citation_for_view=EUn1dsMAAAAJ:YsMSGlbcyi4C

16. Бровкіна О. В., Кульченко А. О. Переклад емоційно-забарвленої лексики в парентальному дискурсі. *Південний архів. Філологічні науки:*

Збірник наукових праць. Випуск LXXII. – Том II. 2018. – С. 106–108.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/72988>

17. Жулавська О. О. Когнітивна операція відтворення синестезійних метафор в англо-українських перекладах як основне перекладацьке рішення стратегії очуження. Нова філологія. 2020. 80. С. 185–198. DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2020-80-1-29>.

18. Жулавська О. О., Гончаренко Л. Методи перекладу моделей синестезійних метафор чуттів (на прикладі роману донни тартт «Циголь»). Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2019. 3 (82). С. 49–54. DOI: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.42.3.11>.

19. Кереченко С.М., Баранова С.В. Використання фразеологізмів у сучасному англomовному мас-медійному дискурсі. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія». 2020. № 45. Том 1. С. 147–150 <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2020.45-1.35>

20. Кобякова І. К. Навчати перекладу : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2013. 159 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/30281>

21. Мовчан Д., Лазуткіна Ю. Асоціативний метод на заняттях з іноземної мови. Матеріали IV Міжнародної інтернет-конференції “Modern achievements of science and technology” (9-10 червня, 2020), Швеція. С. 122–127.
<http://el-conf.com.ua/wp-content/uploads/2020/06/%D0%A8%D0%B2%D0%B5%D1%86%D1%96%D1%8F-%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82.pdf>

22. Назаренко О. В., Пономаренко А. М. Лексико-стилістичні особливості сучасного англійського гумору в медіа-дискурсі. Збірник наукових праць Актуальні проблеми філології та перекладознавства. 2019, № 17. Хмельницький: 2019. С. 70–74.
<http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/76819>

23. Овсянко О. Л. Модифікації англомовних прислів'їв у світлі синергетичної парадигми : монографія. Суми: Сумський державний університет, 2020. 313 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/81613>
24. Попова О.В., Виноградова М.О., Кужель О.В. Дихотомія Perfekt-Präteritum у німецькому рекламному та кіно-дискурсах. Наукові записки. Серія : Філологічні науки. Кропивницький : Видавництво КОД, 2018. Випуск 164. С. 385–391. <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/67422>
25. Таценко Н., Воронько А. Перекладацькі аспекти відтворення концептів ДОБРО/GOOD та ЗЛО/EVIL у романі Террі Пратчетта і Ніла Геймана "Добрі передвісники". Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації, 2019. Том 30 (69). № 4. Ч. 1. С. 111–116. DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2019.4-1/21>.
26. Ущачовська І. В. Структурно-семантичні, соціолінгвальні та прагматичні параметри мови бренду: мультимодальний підхід (на матеріалі англомовних брендів кави). дис. канд. філол. наук : 10.02.04. Суми–Запоріжжя, 2020. 249 с. http://phd.znu.edu.ua/page//dis/02_2020/Ushchapovska_dis.pdf
27. Черник М. В. Комунікативно-дискурсивні аспекти актуалізації феномену мистецтва. Закарпатські філологічні студії. Ужгород, 2019. Вип. 12. С. 186–190. <http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/eng/archive/12/38.pdf>
28. Чуланова Г.В., Артюх В.В. Лексико-семантичні особливості порівняльної реклами закладів швидкого харчування. Научные труды SWorld. Вып. 45, Том 6. 2016. С. 44–48 <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/52057>
29. Чуланова Г.В., Шевченко С. Gender marked words in advertising texts: the equivalence of translation. Філологічні трактати. 2017. Т.9, № 4. С. 109–115. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/65846>

SUMMARY

The master thesis focuses on the lexicon of sustainable development in mass media discourse, examining its linguistic characteristics and translation aspects. The purpose of this research is to conduct a comprehensive analysis of the structural, semantic, and functional features of sustainable development terminology in English-language media texts, as well as to investigate the challenges and strategies involved in translating this specialised vocabulary into Ukrainian.

The study is based on recent research in corpus linguistics, discourse analysis, and translation studies. The methodological base of the paper covers both general scientific methods and specific linguistic approaches, including componential analysis, contextual analysis, and comparative analysis. The empirical part of the study focuses on the analysis of a corpus of English-language media texts related to sustainable development and their Ukrainian translations.

The paper examines the problem of defining and categorising the lexicon of sustainable development, highlighting its dynamic nature and interdisciplinary character. It provides a detailed analysis of the structural and semantic features of sustainable development terminology, including the widespread use of compound words, abbreviations and metaphorical expressions. Particular attention is paid to the functional and stylistic characteristics of this lexicon in media texts, such as its role in creating contrasts, categorising information and forming intertextual links.

The research examines the challenges translators face when translating sustainability terminology from English into Ukrainian. These challenges include the lack of established equivalents for many terms, polysemy, interlingual homonymy and the need for cultural adaptation. The thesis proposes a new approach to addressing these issues and outlines a set of translation strategies and tactics tailored to the specific needs of sustainability discourse.

The paper deals with the pedagogical aspects of teaching sustainability terms in foreign language and translation classes. It presents a comprehensive framework for integrating this specialised vocabulary into the curriculum, emphasising the

importance of contextual learning, the use of authentic materials and the development of critical thinking skills.

From the findings it can be concluded that the lexicon of sustainable development plays a crucial role in shaping public discourse on environmental, economic and social issues. The analysis shows that this terminology not only reflects global changes in social consciousness, but also serves as a powerful tool for promoting sustainable development concepts.

Contrary to expectations, the study found that translating the sustainability lexicon requires not only linguistic expertise, but also a deep understanding of the underlying concepts and their cultural implications. This highlights the need for interdisciplinary approaches in both translation practice and translator training.

The results of the study show the need for further standardisation and unification of sustainable development terminology in the Ukrainian language. Recommendations made as a result of this research include the development of specialised glossaries and terminological databases, as well as the implementation of more effective teaching methods for the sustainability lexicon.

In conclusion, this thesis contributes to the field of linguistics and translation studies by providing a comprehensive analysis of the lexicon of sustainable development in mass media discourse. It provides valuable insights into the linguistic mechanisms involved in transmitting sustainability concepts and suggests practical solutions for improving the quality of translation in this area.

Further research could lead to a more detailed study of neologisms in the field of sustainable development, an investigation of the role of the sustainability lexicon in different types of discourse, and the development of evaluation metrics for assessing the quality of translations in this specialised field.

Keywords: sustainable development, sustainability lexicon, mass media discourse, translation strategies, terminological equivalence, linguistic adaptation, interdisciplinary communication, corpus linguistics, translation pedagogy, environmental discourse